

REDACȚIA

Arad, Dealul Ferencz-nicza nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an . . . . . 20 cor.

pe 1/2 an . . . . . 10 "

pe 1/4 an . . . . . 5 "

pe 1 lună . . . . . 2 "

N-ril de Duminecă pe an

4 coroane.

Pentru România și străin-

tate pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Dealul Ferencz-nicza nr. 20.

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima

dată 14 bani; a doua oară

12 bani; a treia oară 8 b.,

de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și

inserțiunile sunt a se plăti

înainte în Arad.

Serisori nefrancați nu se primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Anul VI.

Număr de Duminecă

Nr. 13

Greva dela Fiume.

N'au trecut nici trei săptămâni decând la Triest marea grevă a lucrătorilor de tot felul a trebuit potolită cu puterea armată, vârsându-se sânge cu imbelșugare și stingându-se vieți nevinovate, și eată, de trei zile o grevă mare a izbucnit și la Fiume.

Lucrătorii d'aici au părăsit adică fabricile și toate atelierile. Nu mai vor să muncească dacă nu li-se va ușura soarta: Să nu mai fie ținuți adică la lucru până-ce abea mai stau pe picioare și le iese sufletul, ci muncă mai puțină, în măsura puterii omenestii, simbrie mai mare, potrivit folosului ce aduc, — eată ce vor cu toții. Mai cer apoi și alte lucruri, toate drepte și creștinești.

Patronii lor, proprietarii fabricelor, ai vapoarelor și atelierelor, nu prea vor să-i asculte însă. Așa a fost de când e lumea: cel bogat să nu împartă bucurios cu săracii, ear stăpânilor întotdeauna li-au plăcut să ia, cum se zice, șapte piei de pe bietul muncitor. Doar războaiele cele mai mari din lume din pricina asta s'au întâmplat. Fie-care bogat ori fie-care popor a râvnit la ceea-ce avea altul. Milioane de sclavi au muncit în vremuri vechi pentru-ca să trăiască în slavă, mărire și fericire câte-va mii de — stăpâni. Milioane de iobagi au asudat crunt pentru-ca să se răsfete câte-va mii de — boieri.

Sclavia și iobăgia s'a desființat însă cu vremea, când mulțimea a început să se lumineze la cap și să i-se încălziască inima.

O iobăgie ori sclavie tot a rămas însă: sila omului sărac de a lucra pe cât îi dă cel bogat.

De vre-o douăzeci de ani încoace însă o luptă înverșunată a început pentru desființarea și acestei nedreptăți. Lucrătorii, zeci și sute de mii, de prin orașele mari, ani de zile au pus d'oparte bazi și când au avut destul pentru ca să poată începe lupta, n'au mai vrut să lucreze dacă nu li-se scoad orele de muncă ori nu li-se sponeste simbris. Ș'au luptat adesea cu așa înverșunare, că au îngrozit lumea. Desnădăduiți că patronii nu ascultă cererile lor, ba se scoate oștirea pentru a-i potoli, ei s'au dat chiar la fapte înflorătoare... Pe cei slabi dintre dâșii cari nu și-au ținut făgăduiala să lupte până în capăt, i-au bătut și împedecat să între la lucru; oștirea au primit-o cu pietri, au aprins fabrici, — cu un cuvânt războiu sângeros în toată regula; pe alocurea au avut chiar arme.

E destul să ne gândim numai la cele dela Triest, unde greviștii au nimicit tot ce au întâlnit în cale și ore întregi au luptat împotriva oștirilor.

La Fiume s'a ajuns d'asemeni ori că poliștii au fost bătuți cu pietri, felinarele de pe uliți au fost sparte și numai venind în ajutorul poliției și geandarmilor mai multe batalioane de ostași s'a putut face spre seară pu-

țină rinduală, ca mâne ear' să înceapă din nou turburările. Se poate întâmpla, ca la Triest și în multe alte părți, ca zile d'arândul orașul să fie ca pe vreme de revoluție: prăvaliile închise și ori-ce lucru ori negoț împedecat.

Ca li-se face ast-fel orașelor o pagubă nespūsă, nici îndoială nu încap.

Ce să-i faci însă? Oamenii cari sunt în stare să rabde foame, să umble în drențe și să-și pună în joc viața, de bună seamă simt dreptatea ce o au în lupta ce poartă, și omul cu inimă numai milă trebuie să aibă pentru ei: milă că sufer, dar în aceeași vreme nimeni nu poate să-i laude când nu se mărginesc a face ceea-ce este dreptul lor: să muncească ori nu, — ei se apucă să sfarme, să strice și să dea foc. De cele mai multe ori ei sunt ademeniți a săvârși astfel de lucruri, pentru-ca se amestecă printre ei și oameni ticăloși, cari nu urmăresc decât stricăciunea. Ear sfârșitul e că în asemenea cazuri patronii și păzitorii legii se supără pe grevișii așa de tare, încât — ca și la Triest — li supun nu dându-le ceva din câte cer, ci prin statarii! Glonț și ștreang în loc de bani ori pâne.

Care va fi sfârșitul grevei dela Fiume, se înțelege, nu se poate prevedea.

Învățătura se poate trage însă și din câte știm deja până acum despre greve. Dacă se luptă în înțelegere și cu minte, se ajunge, în cele din urmă, la isbândă. Unde oamenii se lasă însă prostiți ori mânați de patimi rele, ajung mai rău de cum au fost înainte de luptă.

Bar dacă se cere inimă și minte în lupta pentru pânea de toate zilele, bine înțeles că și mai multă căldură și prevedere se cere în lupta pentru viața națională.

Congresul internațional studențesc s'a deschis Mercuri la Roma printr'o vorbire a ministrului de culte Nasi. El a salutată pe studenții ca pe purtătorii facei civilizației și când a vorbit despre curajul studenților ruși, cari nu se înpăimintă nici de ghețurile — Siberiei, a fost aplaudat furtunos.

Afacerile comune. La 2 Aprilie s'a ținut al doilea șfat al ministrilor din cele două jumătăți ale monarhiei. A prezidiat contele Goluchovsky, ministru de externe și au fost de față Széll și Lukács, din parte unghurească, apoi Kállay, ministru comun de finanțe, Krieghammer, ministru comun de războiu, Körber și Bohm, din parte austriacă.

Sfătuirea a ținut 5 oare și s'a discutat asupra tuturor lucrurilor ce sunt să fie aduse în desbaterea Delegațiilor.

La 3 Aprilie s'a ținut un consiliu de coroață sub presidenția M. Sale Monarhului.

1000 tunuri noi.

"Hazánk" (dela 2 Aprilie) scrie un articol din care cred-m folositor să scoatem și noi următoarele:

Ca ouă roșii de Paști ministrul comun de războiu a pregătit socoteala banilor ce se vor cere Delegațiilor. Aceste conțin surprize neplăcute și foarte potrivite să ne strice ori-ce bucurie. Trebuiesc tunuri noue de tot; cele vechi nu mai sunt bune, e de lipsă să se toarne o mie de tunuri noi și să se îmulțiască numărul artileriei, căci sunt prea puțini soldați. Și pentru-ca cele două jumătăți ale monarhiei să voteze cu mai multă bucurie cheltuelile, tunurile actuale ce au să fie scoase din circulație le vor primi cele două honvezimi și miliția.

Așa dară și honvezimea maghiară va avea tunurile demult dorite. Dorințele celor din stânga extremă (Kossuthiștii) se intrupează în sfârșit.

Atâta în general, pe sama publicului mare, și îndrăsnesc încă a zice, după acestea urmează motivația, ce se înaintează Delegațiilor.

Aflăm din izvoare sigure, că motivația e următoarea:

Între marile puteri europene dela 1870 încoace Germania de trei ori a dat armă nouă artileriei sale, și a urcat enorm și numărul artileriștilor. De present dacă luăm unitatea strategică pe singuraticile corpuri de armată, în Germania se vin 104 tunuri, în Rusia cu (trei feluri de calibru) 72, în Franța 60, în Austro-Ungaria 48 de tunuri.

Așa dară dacă Monarhia noastră s'ar amesteca în războiu, d. e. cu Rusia, și vrea să pună în fața unui corp de armată rusesc un corp de armată austriac, atunci monarhia noastră e în scădere cu 32 de tunuri față de Rusia și cu 12 în raport cu Franța. Ministrul de războiu deci numai așa poate lua răspunderea pentru apărarea țerei, dacă sporim artileria noastră, cel puțin la număr egal cu al Franței. Această sporire a tunurilor pretinde și sporirea contingentului, și anume 400 subofițeri, 120 căpitani, 40 maiori etc. Pe lângă spesele investirei de material permanent cad și cheltueli permanente pentru personal în sarcina ministerului de războiu.

A doua chestie pe lângă cvantitate e chestia calității munițiilor. Tunurile cu tir repede la noi sunt socotite ca o armă ce n'a fost încercată încă, deși s'au făcut unele încercări; dar pentru aceea ministrul vrea să le introducă cu ori-ce preț, cum e obiceiul a se zice, pe toată iunia. Pentru-ca pe Monarhie s'o coste mai puțin, tunurile vechi le ar ceda gradat honvezimei celor două jumătăți de monarhie în loc să le vândă cu a două-zecea parte din preț statelor cari au colonii africane.

Această este o îndurare, adinc mișcătoare, dar n'ar fi nici o mulțumire, căci atunci honvezimea cu tunurile învechite ar ajunge în halul de

ris al trupelor bașibuzucești turcești, pe când de present d. e. honvezimea formează 7 corpuri întregi de armată din întreaga putere a monarhiei.

Dările se vor spori ear, și anume tot din pricina marilor cheltueli pentru oștire.

Cât privește acum tunurile ce ar fi să se dea honvezilor, suntem de părere că într'adevăr, mai mare batjocură nu s'ar pute face! Cu tunuri vechi cari n'ajung să bată în dușman, honvezii ar fi tot-mai ca fără ele...

Am spus o de altminteri nu odată că Ungurii să nu tot facă gură pentru tunuri pe seama honvezilor... destul că li-s'a dat — bandă!

DIN ROMÂNIA.

Academia Română, a ținut Lună după amiază, la ora 1, ședință publică, sub președinția dlui Negruți, asistat de dl Sturdza.

Dl general Brătianu, membru corespondent, a dat citire unui memoriu asupra importanței hărții României, pentru apărarea națională.

Directorul institutului geografic al armatei, a vorbit despre importanța militară a terenurilor și a arătat epoca de glorie a voievozilor români, Mihail Viteazul și Ștefan-cel-Mare.

Dl general Brătianu, a povestit în urmă, că harta de războiu din 1877 a fost executată după dorința M. S. Regelui, de către dl general Barozzi și d-sa care era pe atunci căpitan.

În ultima parte a cuvântării, oratorul vorbește despre importanța militară a hărților geografice și topografice, elaborate de institutul geografic, din punctul de vedere al apărării naționale.

Dl general Brătianu a fost vin felicitat.

La telegrama de condolență, pe care d-na Zoe Sturdza a adresat-o, în numele soțiilor d-lor miniștri, cu ocazia încetării din viață a A. S. Principesei Maria de Wied, M. S. Regina a bine-voit a răspunde următoarele:

Monrepos

Doamnei Zoe Sturdza

București.

Inima Mea s'a îndulcit în greua încercare ce M'a lovit, dinaintea iubirei și devotamentului ce Mi-ați arătat, înconjurându-Mă astfel cu atâta afecțiune și împărțându-mi Mine durerea Mea.

Vă rog să bine-voiti a mulțumi în numele Meu tuturor d-nelor miniștrilor.

Elisabeta.

„Corda Fratres“.

Privitor la măsurile luate de rector și ministru ca studenții universitari români din Budapesta să nu facă parte din grupul român al societății „Corda Fratres“, ci să se contopească la un loc cu Ungurii în congresul studențesc ce se va ținé în capitala țării noastre, dl I. Scurtu, student universitar și director al secțiunii române

a scris un lung articol, din care scoatem următoarele:

In sfârșit, o chestiune de principiu. Federațiunea este fondată în scopuri culturale și umanitare. Este fondată, ca să înfrânsca popoare, ear nu ca să favorizeze tendințe politice contrare și civilizației și umanității. Eată de ce s'a acceptat principiul organizării după naționalitate etnografică, ear nu după state. Dacă se accepta acest din urmă criteriu de organizație, erau sacrificate popoarele de-o cultură veche ca Poloni, Cehi, Filandezii etc. Puteau fi sacrificați chiar Maghiarii, dacă se proceda conform dreptului internațional, care nu știe de un stat maghiar și de-o reprezentanță maghiară în străinătate, ci știe numai de un stat Austro-Ungar și de-o reprezentanță diplomatică Austro-Ungară. Ei bine, cine ar fi reprezentat atunci statul Austro-Ungar: Nemții, Maghiarii, Cehii, Polonii, Rutenii, Evreii, ori — renegații? Ne-ar plăcea să ne-o spună asta chiar Maghiarii neași ca d-nii Wlassics, Ludwig ori alții.

Ni se cere nouă, studenților români din Ungaria, să fim atașați secțiunii maghiare. Dar e cu neputință. E absurd. Acea secțiune reprezintă poporul maghiar și o cultură maghiară, cari s'au dovedit atât de adese ori, că sunt altele decât celelalte popoare civilizate și decât celelalte culturi europene. Aceasta o spun Maghiarii înșiși. Cine nu le-ar crede pe cuvânt?

Nouă însă ne cere federațiunea, să reprezentăm cultura românească și aspirațiile umanitare românești. Car' acestea le poate reprezenta complet nu statul, ci neamul românesc.

Sunt cestiuni culturale și umanitare de cari e vorba. Nu s' cestiunt politice, cari s' potă primejdi statul ungar, cărui apartin politicește și studenții români și studenții slovaci și studenții sârbi și studenții croați și studenții germani, nu numai studenții maghiari.

Cine tratează astfel chestiunile acestea, acela vrea să amestece politica în federațiune și acela se îndreaptă în contra Federațiunii. Cred însă că cei-ce invită oaspeți, nu pot dicta oaspeților principiul — numai respecta pot principiile lor.

In urmare, măsurile de teroare în contra studenților români trebuiesc revocate. In cas contrar, cei-ce le mențin sunt ostili legiurii federațiunii și vor fi tratați în consecință. Căci a nu revoca măsurile excepționale luate pentru suprimarea liberei opinii a studenților români din Ungaria, înseamnă a prejudeca discuțiunile ce se vor deschide în congresul din Budapesta asupra n' unei organizații a congresului. Inseamnă a fi în vitat congresul la Budapesta, cu scopul de a-l rădărni o dreaptă și umanitară organizație, isvorită din libera opinie a membrilor lui, și a-l impune organizației ungurească dictată de ministri și de rectori maghiari și menită unor scopuri politice de rasă, ear nu idealelor culturale și umanitare ale lumii civilizate.

Selbătăcii în vreme de război.

Se știe, că în săptămâna din urmă a lui Februarie au adus la Pretoria trei ofițeri englezi legați în lanțuri pe cari apoi i-au osândit la închisoare pentru selbătăcii săvârșite împotriva Burilor. Tot din asta cauză au fost în 27 Februarie împușcați alți doi ofițeri. Sentințele referitoare la aceste sunt bazate pe următoarele cauze:

In cercul Komatiport (Transvaalul răsăritean) au găsit în Octomvrie 1901 un ofițer englez cu ochii scoși, mort. Nu la mult apoi, în apropierea aceluși loc unde au găsit cadavrul englezului, un detașament de armată australiană a atacat 11 buri, pe cari fără nici un temei i-au învinuit de ucidere și fără a-i asculta, i-au osândit la moarte. Cei 11 nevinovați singuri au trebuit să-și sape groapa. Pe un misionar german care a învinuit pe englezi pentru aceasta procedură declarând-o de ucidere, încă l-au împușcat.

Generalul comandant englez auzind despre această întâmplare, a pornit îndată cercetare, a cărei rezultat a fost condamnarea la moarte a unui ofițer și a altuia la închisoare mai lungă.

Și aceasta aspră osândă dovedește cât de nedreaptă a fost omorierea celor 11 buri.

In cercul Pietersburg au omorât 28 buri, femei și copii, măcar că aceștia s'au purtat pacinic când i-au atacat englezii și ca semn de predare au fălăit batiște. Pe un bășel de 4 ani, care fără să înțeleagă situația stătea pe o trăsură, încă i-au împușcat, tot așa și pe fratele lui ceva mai mărișor.

Eată ce selbătăcii săvârșesc în vreme de război până și popoarele cele mai culte.

Curiosități din Beiuș.

Cetim într'o foaie ungurească următoarele:

„Ori cât vreau ultraștii valahi să-i prezinte pe profesorii gimnaziului din Beiuș ca pe unii, cari ar sta în serviciul dușmanilor ideei de stat național maghiar, nu le va succeda. In contra astor fel de presupuneri bravii profesori totdeauna au demonstrat cu fapte și cu modul lor de viață. Fapt e, că — deși sunt din considerațiuni ușor de priceput membrii ai casinei valahe — o mare parte a numiilor profesorilor vorbesc de regulă între sine ungurește atât la școală, cât și pe stradă și în casină, dând prin aceasta tinerimei ștudioase valahe îndemnul cel mai simțitor, să se alipească cu iubire tot mai mare de limba maghiară și de idealul național maghiar.

Dar nu numai în conversația maghiară și în căutarea societății maghiare să manifestează simțul patriotic al profesorilor gimnaziului român gr. cat. din Beiuș, ci în timpul din urmă ei au făcut în direcțiunea aceasta un pas înainte foarte laudabil, care umple de bucurie inima noastră. In săptămâna cea mare a Paștilor căși-va dintre profesori, cari totdeauna sunt și preoți gr. cat., luând parte la serviciul divin celebrat în biserica maghiară romano-catolică din Beiuș, au cântat alături și împreună cu preoții și cantorii maghiari cântările bisericesti prescise în biserica romano-catolică. Faptul acesta a impresionat pe Maghiarii din Beiuș cu atât mai plăcut, cu cât chiar în timpul din urmă făcuse mare zvon declarația episcopatului român gr. cat., prin care au refuzat să participe la congresul pentru autonomia bisericii catolice din Ungaria, cerând autonomie deosebită pentru biserica română unită. Se vede anume, că în sinul clerului unit dominează o tendință de apropiere față de biserica catolică cu rit latin și de o eventuală contopire în această biserică. Din punct de vedere patriotic maghiar tendința aceasta e de mare importanță. Guvernul are la tot cazul o probă, că între credincioșii bisericii române unite este o parte aleasă, care nu ține la separatismul bisericesc cu cerbicia, ce ne închipuim că-i caracterizează pe Români. Sperăm — că profesorii beiușeni vor produce și pe terenul acesta cu elevii lor rezultate vrednice de recunoștința noastră patriotică.

Am dat ca unui ce curios loc acestui comunicat. Nouă ne vine cu greu, foarte cu greu a crede cele înșirate întruși și mai ales nu putem presupune ca un preot român să pécătuiască în contra disciplinei bisericesti într'atăta, ca să cânte într'o biserică de rit străin, cum este biserica romano-catolică. La tot cazul, dacă am publicat cele de sus, așteptăm o deslușire dela aceia, pe cari li privește.

Istoricul războiului ruso-româno-turc. 1877—1878.

Cetim în „Cronica“:

Stat-majorul militar rusesc, prin comisiunea sa specială de studii istorice, a

terminat istoria tehaică-militară a războiului ruso-româno-turc din 1877/78.

Stat-majorul austriac a tradus și a terminat săptămâna trecută publicarea volumului I din interesanta lucrare rusească care ajunge cu istorisirea evenimentelor până la manifestul împăratului înainte de război, circularea cancelarului și proclamațiunea Rusiei către Români. Aceste documente sunt date în întregimea lor. Înșirarea evenimentelor începe dela Februarie 1875, când mai întâi străbătu în lumea civilizată știrea despre turburările din Herțegovina turcească.

Când s'a început războiul acesta, situațiunea Turciei nu era de loc bună: revoluții peste tot, în sinul imperiului și finanțe sleite. Cu toate acestea Rușii trebuiau să compeze cu puterea de rezistență a armatei turcești și cu calitățile excelente ale soldatului turc. Mobilizarea parțială a armatei turcești începu încă de pe timpul războaiului din Bosnia. Mai în urmă cu desfășurarea evenimentelor, s'a urmat proporțional și cu ulterioara mobilizare a forțelor Turciei, așa încât la finele lui Oct. 1876 erau pe picior de război 448 de batalioane, ear în Maiu 1877 erau 580 de batalioane. In Europa se aflau 280,000, in Asia 120,000 de Turci. Rusia nu putea compta serios in aceste circumstanțe decât pe armata română, care era cea dintâia din punctul de vedere al calității.

Armata rusească număra 722.000 în activitate și 752.000 rezervă. Din cei 25.000 de ofițeri abia 1/3 se bucura d'o cultură militară satisfăcătoare. Repartițiilor era inegală în corpurile de armată.

Artileria de câmp se compunea din tunuri de bronz cu ulară, având o înălțime de 455 metri.

Mobilizarea armatei ruse se făcu în mod succesiv.

In August 1876, se credea că două corpuri de armată vor fi de ajuns. La 1 Octomvrie s'a dat ordin pentru mobilizarea tuturor trupelor din guvernamentele Odessa, Charkov, Kiev, și o parte din Caucas. La finele lui Octomvrie se mai mobilisară încă patru diviziuni. In Noemvrie stăteau pe picior de război 20 diviziuni. Anul următor se mai mobilisară încă 16 diviziuni, c'o rezervă de 25 de batalioane, ear în anul 1878 se mobilisară toate trupele locale și de rezervă.

Din cele ce premerg reiese, că Rusia nu era preparată de război cu Turcia. Mai toate instituțiunile militare erau în perioada de transformare dela vechiul la noul sistem. Tot în starea aceasta de provizorat se găseau și finanțele. Abia după repetate reclamații din partea comandantilor de corpuri, li-s'a dat 50,000 de ruble în aur și 200.000 în argint, și sumele acestea mai mult pentru cheltueli trebuiau să se plătească în hârtie monetă.

După părerea stat-majorului austriac lucrarea stat-majorului rusesc, cu toate micile ei erori inevitabile, constituie o operă istorică de întâiul rang, și cuprinde multe lucruri necunoscute până acum cu privire la stadiul ultimului mare război de pe continentul european.

In alt loc „Cronica“ anunță, că un distins militar român a pus sub tipar și peste câte-va zile va apare critica acestei opere, așa că efectul ce Rușii sperau să obțină prin parțialitatea lor, va fi anihilat, reducând faptele la adevărata lor valoare.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 3 Aprilie. Partidul kossuthist a ținut ieri conferință în care Rutkay a referat proiectul de buget al ministrului de culte. Pentru motiv că Wlassics nu are destulă grijă pentru maghiarizarea școlilor, kossuthiștii nu-i vor vota bugetul.

S'a hotărât apoi ca asupra art. 20 dela 1848, privitor la statificarea bisericii, să se discute azi.

După ce Kossuth Ferencz a vorbit pe larg despre conversiune, s'a decis să combată proiectul care probabil va veni în discuție Sâmbătă.

Viena, 3 Aprilie. Primul-ministru Szell s'a sfătuit vreme mai îndelungată cu Körber. Discuțiunile vor urma, în săptămâna viitoare în Budapesta.

După aceeași s'a ținut consiliul de coroană sub presiunea Maj. Sale. Sfătuirea a ținut două ore și ministri s'au învoit definitiv asupra proiectului de budget al cheltueli or comune. Delegațiunile vor fi primite de M. Sa la 7 Maiu în Budapesta.

Londra, 3 Aprilie. Depeșă sesită din Pretoria vestesc că delegații buri și Kitchener continuă a se sfătui asupra încheierii păcii.

Eată punctele asupra cărora se crede că se vor înțelege:

1. Oștirile engleze să fie retrase din republică;
2. Să se determine clar starea politică a Burilor.
3. Amnestie generală.
4. Despăgubire pentru toate pagubele suferite de Buri.

Se zice însă că Krüger stăruie pentru independență deservită.

După un raport al generalului Kitchener, pricina catastrofei dela Baberton a fost că mergând un tren spre vale, s'a stricat o mașină și astfel nu s'a putut modera înălțimea mare. La o curbă trenul a sărit de pe șine. Vagoanele s'au spart, cazanul a făcut explozie, 35 soldați și un civil au rămas morți ear răniți sunt o mulțime.

Petersburg, 3 Aprilie. Colonelul Grimm, osândit la ocnă pe viață, se poartă în temniță ca un nebul. El se roagă toată ziua și plânge, spunând că trebuie să-și ispășească păcatele săvârșite. Cere apoi într'una preot să se mărturisească.

Învitare de abonament.

Deschidem prin aceasta abonament pe cartulul al II-lea 1902

la

„TRIBUNA POPORULUI“
cu condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, cari sunt cele următoare:

In Monarchie:

Pe un an . . . . . Cor. 20.—
Pe 1/2 an . . . . . „ 10.—
Pe 1/4 an . . . . . „ 5.—
Pe o lună . . . . . „ 2.—

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . . . Franci 40.—

Foaia de Duminecă:

Pe un an . . . . . Cor. 4.—
Pe 1/4 an . . . . . „ 2.—

Domniile abonenți sunt rugați a grăbi cu reînnoirea abonamentelor pentru regulată expedare a foii.

Abonamentele se fac prin mandate postale și anumite pentru un timp, care încep cu prima și se termină cu ultima lună la foaia de zi. La cea de Duminecă însă numai cu începutul anului sau semestrului (1 Iulie).

Este în interesul dlor abonenți, ca adresele să fie însemnate cât se poate de corect și legibil. Domniile abonenți vechi sunt rugați a lipi pe mandatul postal adresa tipărită dela față, în cari li-s'a trimis „Tribuna Poporului“ până acum.

Administrația
„TRIBUNEI POPORULUI“

George Bibescu.

1834—1848.

În Țeara-Românească Vodă Bibescu continua a nemulțumi pe boeri și pe popor, prin risipa banilor publici, prin abuzuri nepomenite ale administrațiunii sale, și prin slugărnicia ce arăta consulului rusesc. Din ordinul acestuia, Vodă concedase unui supus rus Trandafilloff exploatarea tuturor minelor țării, fără măcar să consulte Obșteasca Adunare. Un tiner deputat, Constantin Filipescu vorbind de afacere strigă în plină ședință: „Vor să ne dea Rușilor!” iar Ioan Heliad Rădulescu, prin fabula sa: „Măceșul și Grădinarul”, deșteptă opinia publică asupra amăgelilor rusești. Adunarea anulă concesiunea și respinge și alte două proiecte de legi prezentate de guvern. Bibescu, rezemat pe sprigiua Rusiei, suspendă Adunarea pe timp nehotărât, pentru „rele aplicări și gânduri”. Un firman al Porții întărește această suspendare. În a. 1846 Bibescu și formă o Adunare după plac, care-i votă toate măsurile administrative și financiare, spre ruina desăvârșită a țării.

Dar o suflare liberală, care începuse pe atunci în apusul Europei, cerea stabilirea unor guverne mai drepte și mai prietenoase pentru clasele de jos. Ea trebui să găsească un puternic resunet și în viața latină dela Dunăre. Anul 1848 puse capăt domniei destrăbălate a lui Vodă Bibescu, iar în Moldova făcu imposibilă domnia lui Mihail Sturdza.

Încă de pe la finele anului 1846 statele mari ale Europei apasene erau frământate ideile unei reforme generale bazate pe libertate și naționalitate. Românii, ale căror priviri și aspirațiuni au fost totdeauna îndreptate către Occident, ca unii ce și trag obârșia de acolo, nu puteau rămâne nesimțitori la această mișcare. Suferințele, și mai ales jugul străin, deșteptase simțul național al României întregi care în numele Dreptății și Frăției se ridică ca un singur om, spre a și lua rînd în calendarul națiilor celor vii.

În Februarie 1848 revoluțiunea izbucnește la Paris, și de aici aleargă din capitală în capitală, din țară în țară: în Austria, Prusia, Italia, Polonia, Ungaria și Transilvania. În Iași partida progresivă sau națională aștigă spiritele prin intruniri sgomotoase și semnează o petițiune către domn, cerând mai multe reforme. Vodă Sturdza făgăduiește pentru unele îndestulare; pentru altele mijlocire la Petersburg și Constantinopole. Atunci boerii se despart în două tabere: cei bătrâni se mulțumesc cu răspunsul lui Vodă; cei tineri vor să-l silească a primi constituția, și la din contră, să-l răstoarne. În scopul acesta ei se adună în ziua de 30 Martie (1848) în casa lui Alecu Mavrocordat (Ursu) dela Copou, baricadează ușa și vor să proclame noua constituție. Mihail Vodă Sturdza, aflând de aceasta, înconjură casa cu armată, și în mai puțin de două ceasuri căpeteniile sunt prinse, legate și surghiunite, iar mișcarea năbușită chiar în începuturile sale.

În Țeara-Românească însă mișcarea luă forma unei adevărate revoluțiuni. Tinerii cari se aflau la studii în Franța, îndată după izbucnirea revoltei din Paris, alergară să organizeze și ei în patrie o mișcare națională. În București se formase, cu câțiva ani mai înainte (1843) Societatea Frăției de către Ioan Ghica, N. Bălcescu și Cristian Tell cu scop de a cere desființarea clăcii, a robiei și a privilegiului, și pentru încetarea Protectoratului Rusiei. Mulți civili și militari făceau parte din această asociațiune, al căreia inițiator, Nicolae Bălcescu, fu însărcinat cu redactarea proclamațiunii revoluționare, sau a noii Constituții.

În Ziua de 9 Iunie, această constituție fu proclamată la Izlaz (jud. Roman) de către Ion Eliad, Stefan Golescu și Chr. Tell, cari dederă semnalul mișcării. Vodă Bibescu, silit de popor, semnă noua Constituțiune și numi un minister compus

din capii revoluțiunii (11 Iunie); dar înfricoșat de amenințările consulului rusesc, el abdică îndată și trecu în Transilvania (13 Iunie). Un guvern provisoriu, alcătuit din 5 membri, 4 secretari și 7 miniștri, luă conducerea treburilor; el căută să intre în legături oficiale și directe cu Turcia și cu puterile europene trimițând pe Ion Ghica la Constantinopole, pe Dimimitrie Brătianu la Pesta, pe A. G. Golescu la Paris și pe Ion Maiorescu la Franfort. — O comisiune de 18 boeri și 18 țărani fu însărcinată cu regularea cestiunii pentru împrietărirea țărănilor iar un decret fu dat afară (19 Iunie) pentru încetarea dijmelor și a podvezilor.

Cele 22 puncte ale constituțiunii aclamate în ziua de 15 Iunie pe Câmpul Filaretului (numit de atunci și Câmpul Libertății), sunt următoarele: 1) Independență administrativă și legislativă, întemeiată pe tractatele lui Mircea și Vlad V, și nici-o intervenire a puterilor străine în ale țării; 2) Egalitate de drepturi politice și civile; 3) Contribuțiune generală; 4) Adunarea generală compusă de reprezentanți aleși din toate stările societății; 5) Capul Statului responsabil, ales pe cinci ani și eligibil din toate stările societății; 6) Impunerea listei civile; toate mijloacele de a corumpi să se desființeze; 7) Responsabilitatea ministrilor și a tuturor funcționarilor publici; 8) Libertatea absolută a tiparului; 9) Ori-ce recompensă să vină dela Patrie prin reprezentanții ei, iar nu dela domn; 10) Dreptul pentru fiecare județ de

pretindea că „e o cestiune de drepturi, de onoare și de interese politice” pentru dânsa, de a nu lăsa să se întărească la Dunăre un stat nou moldo-român, în locul celor două principate și de către o „închipuită naționalitate, a cărei origină se perde în întunericul timpurilor”. De aceea mai întâiu ea urzi prin partida ruso-filă din București și prin căpeteniile miliției Odobescu și Solomon, o contra-revoluțiune care nu isbuti; insistă apoi de Poartă ca să intre cu oști în țară, și în fine când acestea, fără d'a fi provocate, se năcerară la luptă cu un viteaz corp de pompieri la Casarma din dealul Spirii (București, 13 Septembrie), ea află cuvânt de a și trimite lăcustele — cum numiau Românii pe soldații ruși — ca să restabilească așa zisa ordine legală. Deci o nouă ocupație rusească de 60,000 soldați începu cu cârdul de nevoi cunoscute: schingiuiri, belicuri, zaherele și podvezi; revoluțiunea fu înăbușită cu vârfuri baionetelor; Caimacamul Constantin Cantacuzin, pus la ordinele comisarului rusesc Duhamel, conduse afacerile până la încheierea Convențiunii dela Balta-Liman (19 Aprilie 1849), după care Rusia împreună cu Poarta numără domni pe șapte ani: în Țeara-Românească pe Barbu Știrbeiu, iar în Moldova pe Grigorie Ghica.

În acest timp, la București se petreceau întâmplări neașteptate sau de cei prevăzători, foarte mult așteptate.

Intr'adevăr, după-ce noul guvern, numit de Domnitorul Bibescu, fu instalat, el își

a și alege funcționarii; 11) Gardă națională; 12) Emanciparea m-urilor închinatelor la locurile sfinte; 13) Emanciparea țărănilor de clacă, devenind proprietari în schimbul unei despăgubiri; 14) Desrobirea și rescumpărarea țăganilor de către Stat; 15) Un reprezentant la Constantinopole, ales dintre Românii; 16) Instrucțiune egală, integrală și gratuită pentru toți Românii de amândouă sexele; 17) Desființarea titlurilor fără funcțiuni; 18) Desființarea pedepșelor corporale și degradante; 19) Desființarea pedepșei cu moarte; 20) Stabilitate penitenciare; 21) Emanciparea Israelitilor, și egalitate politică pentru toți pă-mănteni de ori-ce religie; și 22) Convocarea îndată a unei adunări generale constituante aleasă cum să reprezinte toate stările societății, și care va fi însărcinată a legiui o constituție pe temeiul acestor 22 articole, decretate de poporul român.

Aproape aceleași puncte alcătuiau și dorințele partidei naționale din Moldova. Această partidă, în urma întâmplărilor din luna Martie, se retrăsese în Bucovina, și luca în înțelegere cu guvernul din București pentru a întinde revoluțiunea și asupra Moldovei, când intrarea oștilor rusești puse capăt ori-cărui încercări.

Cât pentru Regulamentul Organic poporul bucureștean, după-ce-l plimbă pe un car funebru în bocete și lăutari, îl rupse filă cu filă și-l aruncă într'un foc mare în mijlocul pieții.

Dar Rusia nu se putea învoi cu noua stare de lucruri create în principate. Ea

începu, în așteptarea colegilor ce se aflau la Craiova, munca grea la care se înhamase.

Dela cel dintăiu pas însă întâmpină o dificultate pe care unii din membrii lui cel puțin o crezuseră înălțurată.

Domnul, care, în fața mulțimei poporului și a cererilor lui repetate de mii de glasuri, recunoscuse și subscrisese Constituțiunea la 11 Iunie și numise guvernul, acum liber de acea presiune, dar strâns poate de alta, deși tainică, însă asupra-i mai cu putere și mai darnică în făgădueli, adresa guvernului un scurt mesaj prin care abdică, în noaptea de 14 Iunie, încredințând puterea noului guvern întocmit de dânsul, împreună cu capii mișcării din București. (Tocilescu)

„Cum luptă” dl Murășan!...

Onorată Redacțiune!

Când v'am trimis deslușirea ce am dat o față de notița aprută în „Tribuna Poporului” cu privire la persoana dlui Dr. A. Murășan, am făcut-o tocmai pentru a preveni ori-șice mistificare în această afacere. Am făcut-o direct la adresa Dr. A. Murășan, ca președinte al clubului comitatens, am înșirat în mod cronologic faptele, cari s'au petrecut parte între membrii clubului comitatens precum și al altor membri din societatea românească din loc, aducați să se consulte asupra unor afaceri românești, parte lucruri petrecute între domnia sa și mine. M'am ferit, anume de a lăsa să alunece chestiunea pe un teren de polemică jurnalistice, am înșirat casuri con-

crete, cari priviau numai și numai pe dl Dr. A. M. ca președinte al clubului, și dacă în vr'o două locuri am folosit termenul de proprietar al „Gazetei”, am făcut-o citând din „Tribuna Poporului”.

Cu drept cuvânt m'as fi așteptat deci, că dacă momentele invocate de mine sunt necorespunzătoare realității, adevărat cuprind afirmări „neexacte și neadevărate”, să vină dl Dr. A. M. singur și să se pronunțe în această afacere, s'au dară nu voia să se dimiță a sta de vorba cu mine, să fi convocat clubul comitatens precum și pe acei membri cari au fost de față la consultarea din chestiune și să fi cerut dela aceștia o declarațiune asupra „blamăgiului”, ce zice „Gazeta” că l'am adus cu afirmările mele neexacte și neadevărate, să nu lase însă afacerea „Gazetei”, care cu atâta răutate și cinism întortochează lucrurile, încât nu-i face onoare dlui Dr. Murășianu nici ca proprietar al aceleia, necum ca președintelui clubului.

O declar, că dela dl Dr. A. Murășianu nu mă așteptam la așa ceva, ci în interesul adevărului și al cinstei cu care zice — la fie-care ocaziune — că luptă în cauză românească, pretindeam ca să ridice domnia sa mânușa. Mă și aduce în poziția de a nu ști cu cine am de a face: cu proprietarul „Gazetei”, cu președintele clubului sau cu vr'o altă persoană din redacțiunea „Gazetei”?

După-ce președintele clubului este și proprietarul „Gazetei” și după-ce „Gazeta” sare în apărarea proprietarului său și negă ceea afirmate de mine despre proprietarul „Gazetei” ca președinte al clubului, nu mi-e permis să admit, că ceea-z scrie „Gazeta” în această afacere n'ar fi scris cu consimțământul proprietarului ei, Dr. A. M. Voiu intra deci în meritul chestiunii.

Să vedem.

1. În toamna anului 1901, la 11 Noembrie st. v. dl Dr. A. Murășianu, ca președinte al clubului comitatens, a convocat la o consultare pe membrii aceleia, precum și pe acel bărbat din societatea românească, pe cari a voit domnia sa. Această consultare a candidat pe membrii români cari au fost apoi aleși în congregațiune și cari și-au și exercitat dreptul lor în ședința de azi-toamnă. Întreb acum pe dl Dr. A. M. a fost consultarea aceasta, pe care a convocat o din-sul valabilă s'au ba? A fost candidarea membrilor români, cari și-au validat votul lor în congregațiune valabilă sau ba? Căci „Gazeta” zice: o alegere formală (a comisiunii, al cărei valabilitate „Gazeta” o negă) nici că s'a putut face, din cauză că chestiunea aceasta nu fusese pusă la ordine-zii și nu pute fi rezolvată de către cei de față, după-ce afară de câțiva din oraș erau prezenți exclusiv numai bărbat din Schei. Pentru ce același consultare, care candidaază membri români în congregațiunea comitatensului Brașov să aibă dreptul să aducă o hotărâre valabilă în o chestiune și în alta nu? N'a fost pusă la ordine-zile, zice „Gazeta”? Dar nu se întâmplă de atâtea și și atâtea ori că în adunări se fac propuneri și se ivesc chestiuni, cari pretind o rezolvare grabnică? Să nu o știe această „Gazeta”? Dacă se întâmplă așa în alt loc, cum să nu se întâmplă la noi, unde Brașovenii au fost rar fericiți de a se întâmpla? — Și acum îl întreb pe dl Dr. Murășian: dacă nu a fost pusă la ordine-zile, pentru ce a lăsat să se discute asupra ei?

2. „Nu-i adevărat nici aceia, — zice „Gazeta” — că în ședință s'ar fi adus vr'o „acuză” la lucrarea desfășurată de membrii români la comuș, s'au chiar „cele mai grele acuze clubului comitatens”. Apoi tocmai sub impresia acestor acuze a fost dl președinte silit să admită la ordine-zile discuțiune asupra acestei comisiuni. Căci atunci, când din partea membrilor se declară, că nici nu le mai vine să și mai aleagă reprezentanți în comună și la comitat, căci și așa cei mai mulți nu se interesează de afacerile românești”, nu-i aceasta acuză? Cred, că o acuză mai evidentă ca aceasta nu trebuie. Și că am drept esu nu, că s'au petrecut așa lucrurile, mă provoc la toți domni, cari au fost de față și în special la On. domn paroch Sfetea, prin graiul căruia s'a dat expresiune unora din aceste acuze.

Îl întreb însă pe dl Murășian, că ce alt ce-va m'a făcut pe mine însumi să constat, că dacă sunt scârțari, vina la aceasta o poartă aceia, cari stau în fruntea treburilor noastre, și pentru ce a sărit dl Murășian, ca mușcat de șarpe, când am declarat-o aceasta?

Ba, ce e mai mult: „Gazeta” face elogii clubului „de care-ce, aceasta și a înplinit tot-deauna chemarea sa, cea ce s'a constatat nu numai de către Românii, ci și de către conducătorii nostri de altă naționalitate din Brașov”. Nu numai atât; eu

zic mai mult; s'au și bucurat încă connașio nali nostri, *mat ales maghiarii!* Dacă o astfel de activitate o mulțimește pe „Gazeta”, să-i fie de bine! E foarte trist însă că eu astfel de motive, caută să scuze ne gligența *presedintelui* clubului!

3. Mai departe „Gazeta” vrea cu orice preț să nege validitatea comisiunii din chestiune și spune, că nu e adevărat, că dl N. Petrescu a propus să se aleagă o altă comisiune și că ar fi cerut, ca aceasta să compună un proiect de reorganizare și de activare a clubului. Aceasta o știe mai bine dl Petrescu. Dar pentru ce admite „Gazeta”, că „Domnia sa (Petrescu) n'a precizat propunerea, ci a cerut numai ca o comisiune să studieze lucrul și să propună mijloacele pentru delăturarea scâderilor ce s'ar afla în organizațiunea noastră”? Nu vede, că vine în contradicție și se face ridiculă? Ori să leagă de vorbele „reorganizare și reactivare”? Acesta îl este refugiu și arma cu care vrea să-și salveze pe „proprietarul președinte”? Nu vede, că prin această constată și ea alături cu mine, că într'adevăr „s'au constatat scâderi în organizația noastră la comună și la comitat”; într'adevăr dl Petrescu a propus să se aleagă o comisiune și că acea comisiune care s'a ales avea să studieze lucrul și să propună mijloacele pentru delăturarea scâderilor? Dar o întreb pe „Gazeta” să mi spue, cari ar fi mijloacele acelea de sanare, dacă nu o reorganizare radicală?

Deși se laudă „Gazeta”, că are informațiuni sigure, totuși nu știe cum stă lucrul. Dl Petrescu într'adevăr a făcut propunerea să se aleagă comisiunea; dar dl președinte, care bag seamă să ferește de ori-ce reorganizare, l'a înduplecat pe dl Petrescu să-și amâne propunerea. În momentul acela însă s'a sculat dl G. Navrea jun. și a zis, că atunci susține domnia sa propunerea dlui Petrescu și să și aleg la comisiune — dacă nu mă înșel: domnii Dr. A. Murășanu, proprietar al „Gazetei Transilvaniei”, dl N. Petrescu, I. Lengher, V. Voine, V. Onițiu, și N. Bogdan. Mă provocă deci la dl G. Navrea să constatăe dînsul, dacă e adevăr sau ba aceea, ce afirm, precum și la stimații domni numiți, dacă au cunoștință, că au fost aleși în vr'o astfel de comisiune sau ba? D-lui director V. Oniț, nefiind de față, i-am comunicat eu lucrul acesta la două sau trei zile.

După-ce s'a terminat lucrul acesta, am cerut ca comisiunea să-și aleagă persoana, care să o convoace. Și la aceasta dl Dr. A. M. mi a răspuns ipsisima verba: „Vă rog aveți atâta încredere în mine și-mi lăsați mie dreptul să convoc comisiunea”. Aceasta o susțin din cuvânt în cuvânt. Mă provocă la domnii cei cari au fost de față. Dar dl Murășanu și nu Gazeta să declare, dacă nu-i așa!

5. Mai nice Gazeta, că e neexactă afirmarea, că s'a decis, ca în zece zile să fie convocată comisiunea. Față de aceasta trebuie să constat, că după-ce au trecut cele zece zile, fiind la o consultare pentru candidarea amplotiașilor dintre membrii clubu-

lui domnii: Dr. A. Murășanu, I. Lengher, N. Petrescu, Iosif Pușcariu și eu, l'am întregat pe dl Dr. M. că pentru-ce n'a convocat comisiua, la cea ce mi-a răspuns „să așteptăm până după alegeri”. Noi ne-am învoit. Mă provocă deci la sus numiții domni și îi rog să binevoiască a constata dacă așa stă lucrul sau ba? Ear pe dl Murășanu îl întreb: care comisiune ne-a promis că o va convoca-o, cea propusă de dl Petrescu sau pe care mi-o neagă Gazeta?

4. „Nu i adevărat mai departe — zice Gazeta — că președintele ar fi spus dlui N. Bogdan ori altora, că va convoca pe domnii din chestiune — comisiunea — penru o anumită zi”. Față de aceasta trebuie să mai declar încă odată — și-l rog pe dl Dr. A. Murășanu să se declare și dînsul, la dincontar atacarea poate să se desvolte neplăcut — că dl Dr. A. M. mi-a promis în mai multe rânduri, că va convoca comisiunea; și anume: prima dată la mijlocul lui Februarie, când am amenințat, că voi face us (cu voi exploata, cum zice „Gazeta”) de lucrul acesta în publicitate, tocmai când eram înaintea porții d-lui Dr. Hosan, al doilea, când l'am însoțit din Groaver până în tîgului cailor și eu am apucat spre Königs-Weg, și al treilea în 17 Martie în redacțiune. Se declare dl Dr. A. Murășanu, că în Martie, când am fost în redacțiune nu a declarat, că lucrul acesta îi l'au spus și alți domni și că de aceea a amânat convocarea pentru-că era împiedecat să ia parte din cauza tristului incident ivit în familie; să declare, că atunci, când am preins dela dînsul să mi numească apriat zina, când o va convoca, nu mi-a răspuns ipsisima verba — că poate Duminică (23 Martie).

Mai departe îl rog pe dl N. Petrescu să declare dînsul, dacă nu mi-a comunicat că „Murășanu a zis, că în săptămâna viitoare, în care-va zi, Marți sau Mercuri (11 sau 12 Martie) va convoca comisiunea”. Sau să leagă „Gazeta” și aici de vorba „o anumită zi”.

6. În fine, după-ce „Gazeta” în întregul său răspuns neagă și declară de neadevărato cele susținute de mine în „Tribuna Poporului”, fără ca să dovedească contrarul; după ce cantă ca în mod forțat și cu fel de fel tertipuz — legându-se de singurătatea cuvinte — să salveze onoarea proprietarului său; după-ce admite valabilitatea consultării în ceea ce privește candidarea membrilor în congregațiune și o denegă, când e vorba să se aleagă o comisiune pentru organizarea și reactivarea clubului susținută de mine; după-ce neagă, că „o propunere, ca cea amintită de dl Bogdan, a fi fost primită de către cei de față”, dar admite, că s'a primit ura contemplată de dl Petrescu „să studieze lucrul și să propună mijloacele pentru delăturarea scâderilor constatate în consultare”; în sfîrșit, după ce neagă tot ce am afirmat eu, în aceeași timp însă contrazicându-se pas de pas, constată că: a rămas în vigoare numai declarația președintelui, că în privința timpului și a modului de procedere își rezervă toate drepturile!!

Mai are „Gazeta” încă niște pasaje, cari sunt atât de întortochiate, încât „om trebuie să fi, ca să înțeleag, ce vrea”. Mi-ar plăcea să știu: cine le-a întortochiat așa: președintele clubului sau proprietarul „Gazetei”?

Încă ceva și termin. „Gazeta” s'a supărat rău pe mine, că eu „ca reu sfătuit” am umblat să spriginesc voia aradană în campania ei contra „Gazetei”. Pentru ce această supărare? N'am făcut alta, decât am constatat un singur fapt; n'am zis nici un cuvânt de blam la adresa proprietarului „Gazetei”. Dar poate o va fi supărat titula epistolei mele?...

Cum „luptă” dl Murășanu!!.. Adevărat, e un titlu foarte potrivit și caracteristic mai ales pentru modul cum „luptă” dl Murășanu în timpul din urmă. Numai că titlul acesta nu i-l'am dat eu. I-l'au dat cei dela „Tribuna Poporului”. Și ce sunt eu de vină, dacă „blăstămații” aceia le potrivește atât de bine??

Și apoi imi dai și lecții! Eu nu o fac această față de „Gazeta”: o rog însă un lucru „Să nu se amestece, unde nu i ferbe oala”. Și cu aceasta cu „Gazeta” am terminat.

Înțeleg însă acest amestec al „Gazetei” și o înțeleg toți brașovenii, cari cunosc această afacere; d-lui Murășanu nu-i dă mâna direct să nega adevărurile susținute de mine și de aceea pune pe un al doilea din redacție, să facă aceasta. Este acest lăseru cinstit? Dl Murășanu, iadată ce am adas lucrul acesta în publicitate, era dator să concheme clubul comitatens și pe acei ale gători, cari au fost de față la consultarea din chestiune; și dacă n'a făcut o aceasta până azi, pentru-ce nu o face barem acum?

Brașov, în 14/26 Martie 1902.

Cu toată stima

N. Bogdan
profesor.

Supunerea ca prima condițiune a disciplinei.

Știut este, că în ori ce corporațiune sau societate trebuie să existe anumite dispozițiuni, regule după cari respectivii membrii au să procedă în mersul lor pentru ajungerea la țintă; cu alte cuvinte în ori ce societate dacă vorba e să prospere trebuie să domine o disciplină oare care!

Și dacă unde-va este lipsă de ordine, disciplină — apoi e mai pe sus de ori-ce îndoială, că în școală avem cea mai mare nevoie de dînsa. Școala fără o disciplină corespunzătoare nu-și poate realiza cu succes mărșul seu scop!

Pentru menținerea mijloace și dispozițiuni — să impun anumite condițiuni.

Între mijloacele sau condițiunile disciplinei prima și totodată cea mai însemnată

este supunerea, care consistă în a executa cu acurateță, promptitudine și fără opunere aceea ce se așteaptă dela noi, respective ce ni-e prescriș sau ordinar într'un mod legitim chiar și atunci când aceasta ni ar cădea greu!

Fie-care are în viața sa fără privire la profesiune — cuvine-se, ba e dator a se supune legilor și superiorilor săi și numai acela care știe să se supună va deveni un om moral, am de caracter, numai acela să va poate simți mai îndestulat cu soartea sa, mai fericit bine știind, că ori ce nesupunere față de superiori, legi pentru noi numai urmări favorabile nu poate avea!

Și învățătorul care nu se va nisui a deprinde îndeajuns pe elevii săi la această supunere, nici îi va sta în pușină a cultiva „minteă” elevului și cu atât mai puțin inima aceluia.

Spre a puté deprinde pe elevi la supunere exigența de prima ordine e, a nu cere nimic dela dînsii ce na ar fi util și rezonabil, — de aci apoi nu trebuie a înmulți nici ordoanțele ce le impunem, căci prin aceasta numai i-am forțat, încurca mai mult, li-am face capul călindar cum se zice: astfel aducându-i în poziția ca un prescript să uite pe cealalt.

Silurea sau constrângerea, care e în detrimentul lor, numai îndispune spiritele elevilor și în urmă am da să înțeleagă, că noi li suntem damni absoluți prin ce i am face numai ca cu atât mai puțin să ni să supună!

Când însă o prescript sau demanțațiune ni se pare folositoare, oportună și o și pretindem dela dînsii exprimându-ne voința în termiși clari, precisiși și liniștiți dar ferm și fără hesitație!

Demanțațiunile odată impuse trebuiesc menținute pe tot timpul cât vor subsista circumstanțele ce le-au produs alterându-le numai după niște precumpeniri mature și d'asemenea reclamate de împrejurări.

Aceasta avem a o face pentru motivul, că alterându-ne voința fără nici un rost, nu putem aștepta ca elevii să ni să supună cu destulă încredere.

Din celea zise reee, că ori-ce demanțațiune ea să considera ca o „normă” ne-strămutaveră atât din partea elevilor cât și a învățătorului afară de unele casuri extra ordinare, — cum s'a amintit mai sus!

Pe cota supunerii elevilor se lucrează din partea înșăși învățătorului în deosebi când eu rînd și fără rînd învățătorul să folosește de monitor acordându-se acestuia dreptul de supraveghiare.

Credința de muere.

— SMOARĂ. —

Ce vreau să vă povestesc, nu i de ieri, de alaltăieri, ci mai dîneocă decât când pămîntul era un bruş de mămăligă feartă de trei zile: mai țapăn adevărat decât mai moale; nici s'a întemplat ici coala, ci în țara, unde printre țermuri de pisat cu mămăligă amestecat curgea vale de lapte, ear pietrele din fund din bruş zămătișe, sau scoacă, cum li zice în satul nost și unde parii în gard erau de picioare de porc, impletitura din cărnaș, acoperemîntul de scoverzi și plăcinte, ear cănil alergau pe lângă gard în sus și-n jos, cu colac în virful cozii, lăstrând a mărșin rău.

În aceea țeară trăiau, unul pentru una și una pentru anul, o păreche de oameni: bărbat și muere. Bărbatul, ca mulți și din zilele noastre, era un om blândoc, cât numai să nu-l calci pe cap, sau cum li se zice unora de felul acesta: tîntălău, totoflete, mutalșu, tanona, ursuz ș. a. m. d.; ear pe ea s'o tot vezi: o floare de bujor cât să-i beai din gură, sprintenă ca o căprioară, ageră de gură, când se lua a vorbi cu oricine, ear de ochi n'o întrecea musca... Se zice, că el n'a fost așa chiar din fire, ci-eca e i-ar fi dat în mîncare ori în beutură ochi de icoadă și apă dospită pe cap de mîș orb. Trăiau bine, în pace și-n liniște, ca el: treacă azi și vie mîne, nu se supără pentru-că ea purta pălărie..., căci se dedase el și cu cărpa... că vezi, așa i omul păcii, omu cu alipotu lui Dumnezeu: se duce unde-i mîni și vine când li chemi. Încă din aceea zi erau toate pregătite pentru moară, numai ceasul plecării să bată. În urmă și sosi.

— Așadară, Fira mea, eu is ga'a de plecare: caru i încărcat, boii's prinși, — dă-mi merindea

— Eat-o ac! Dar auzi ce-ți spun: Să nu bagî în coș nici mai înainte și nici mai în urmă, că din fărina asta-mi trebuie de...

— Bine, bine, Firuța mea, nu avea grijă! El plecă, ear tot cu gândul la „nici mai înainte și nici mai în urmă” și nu șt patea da seamă ce va să însemne acelea vorbe; când în celea din urmă tot a înțeles el ceva, ce-a înțeles, nu de rău; căci Toma, cum știți, na era om răutăcios.

La moară, după-cum și d voastră bine știți, așa e rîndul: care după care s'ajunge bagî în coș, de-i urit ori de i frumos.

Înaintea Tomi ajunseră mulți și toți, dimpreună eu alți mai mulți ajunși după el, de mult plecaseră cătră casă și unii au și mîncat, care mămăligă, care tăieșel din ce-au adus dela moară; ear pe Toma îl lăsese zina și îl aflase noaptea, fără să se gîndească la coș, ci lasă rînd tuturora, care după-cum venea, până-când eată și noaptea lasă loc altei dimineți.

— Măi omule, — zise morariul, — de ce nu bagî în coș?

— Nu bag încă — răspuse Toma — bage alți, mie nu mi-e grabă.

Mai trecu o jumătate de zi.

— Măi omule, bagî în coș!

— Încă nu!

— De ce nu?

— Mi-a spus muerea, să nu bag nici înainte nici în urmă.

— D'apoi când o fi aceea vreme?

— O veni acūși.

Înțelegînd morarul cu cine are de lucru, li goi sacii în coș.

— Ce faci măi? bată-te! Asta nu mi a făcut nici un morariu! Cine știe, la ce-i trebuie muerii mele din fărina asta! și...

— Măi, tu ești, un prost, muerea ta e învăluită cu draci!

— Ba, să-i bată tunu draci!

— Ascultă, tu, badigeie ogărsită! Am să te încredinț z, că pe muerea ta n'a cîmpăit-o bine moașa... am să și rad albeața de pe ochi și mucezeala de pe creeri și să-i deșfund urechile celea de mîgar, ca să și pămîntă bine la inimă sunetele: Cu un jumătate de ceas mai înainte voui pleca eu și voui ajunge acasă la tine în chip de cerșitor; ajungînd și tu și alinîndu te, să-ți aduni mîntea, dacă și-a mîncat-o grelușii, sau altă bidiganie spurcată. Măi înțeles?

Morarul plecă, la vreme, după-cum zise și ajunse la casa Tomii.

— Bu-nă sa ra-să vî deee-Dum-ne-zeu! — zise morarul „cerșitor” intrînd și abia mogorînd.

— N'o d'apoi ce-i măi?! — îl întrebă stăpîna casei.

— Să faci bine să-mi dai sălaș, să dorm aci, că-s bolnav și abia mă țin pe picioare și de obosit!

— N'am loc, dragul meu, poți să mergi cu Dumnezau în altă casă!

— Dar ai pe Dumnezau!..

— Nimic!

Dar nu era încătrîn: „Cerșitorul” se așternu pămîntului și scoate-l dacă i poți! Nici de păcat...

— No, trage te colo în unghet; na, mîncă ceva și te culcă și tac ca peștele...

„Cerșitorul” făcu de „slab” ce era, cum îi porunci, apoi dă-te la somn... horcăind și-i: „cu un ochiu la slănină, cu celalalt la fărînă... dar de mîncat nu i-a trebuit, căci n'a „putut”...

Tac! că-i bine! — zise Fira cătră „vecinul” — că putem petrece în pace de cătră el, căci suzi'l cum mîna porcii și sufi în pisat, măi ascultînd cășleu pămîntului...

Masa era plină, încărcată, vai maico: un oluș cu vinars de creangă, îndulcit cu miere de stup, în urma căruia să-și tot aruncî limba împrejurul buzelor și să-și și alungî copil dela casă pentru el; o căpiță de plăcinte cu brînză proaspătă; puin fript și scîldat în smîntînă; „ratotă” din vr'o 12 ouș și un ol de vîn vechiu. Unde pot-tesți mai bine, sărăce foale? Să fi avut șapte rînză, ca un popă... și în toate aveai ce pune, cât ai fi putut ici. — Olușul cu vinarsul își făcuse căte va preumblări dela gură la gură și Fira cu vecinul, Truca, prinseseră a și gusta: cătrora li mai dulci buzele! când de odată înaintea ușei se auzi: ho! ho!

— Aci-i dracu! Toma veni dela moară!

— O fi! Unde să mă ascund?

— Nu te înfrica! Ascunde-te sub pat, până ce-ți pot face rînd de scăpare.

— Hai Firă! hai ajută-mi sacii, să i duc în casă.

— Așteaptă puțin!

— Hai de grabă!

— Nu pot — zise ea, ocupată fiind cu ascunderea celor de pe masă.

— Lasă, că merg eu — zise „cerșitorul” și ieși și i ajută de-i duse în casă, apoi legă boii în grajdul ce era în fața ușei

In asemenea imprejurări, numitul elev pe deoparte necapace și cu atât mai puțin chemat a susține ordinea, pe altă parte sedus fiind în una sau alta privință de colegii săi, ceea ce dinsul va raporta învățătorului — ori cine își poate închipui că, numai fidel nu poate fi.

Și apoi de aci te ține la pâră!!!

De monitor să ne folosim numai foarte rar: în cazuri de necesitate și atunci pe timp cât se poate mai scurt.

In genere, pentru ca elevii să se dede permanent la supunere, încă dela început, în primele zile ale anului școlar să fim cu atențiune la aceea că cum îndeplinesc elevii ordinele noastre? de oare-ce nefiind cu suficiență luare aminte la acestea, copii singuri își vor trage socoteala: „D'apoi dacă dascălul nu caută de mine la ce să mă mai supun, că doar mai bine e să fiu liber de ori-ce răspundere“!

In cestiunii de pedagogie adesea mi s'a dat ocaziune a auzi, că în celea dintâi 5—10 zile (ale anului școlar) e bine ca cepii să fie lăsați liberi cu totul, fiind-că așa noștrii mai ușor să împretenească cu școala.

Aceasta procedură însă e mai mult eronată, căci chiar buna ordine a clasei cere, ca încă de cu vreme să deprindem pe elevi, firește, gradat, la observarea tuturor regulilor stabilite.

Odată elevii deprinși a se supune, pe nesimțite și fără riscare de timp să vor deda la ordinea, atențiune și în fine la modestie, care este una dintre calitățile celea mai frumoase ale omului!

Socodor la 1/10 Ianuarie 1902.

Ioan Crișanu,
inv. roman.

Chestiuni din învățământul

„Religiunii“ în școlile elementare.

Un domn învățător din Socodor scrie în „Tribuna Poporului“ din 12/29 Martie a. c. „O observare“ la Istoriile biblice pentru anul III-IV de școală de G. Ludu și I. Duriu, ediția IV.

Nu această „Observare“, ci faptul că amintitul învățător obține rezultate la „studiul biblic“ folosind cartea d-lor Ludu și Duriu, mă face să cred, că d-sa este un învățător excelent, pentru-că numai un astfel de învățător poate face progres nu numai folosind o carte ca cea din cestiune,

dar și fără de nici o carte. Și dacă rezultatele îi sunt într'adevăr satisfăcătoare, fie sigur di învățător, că nu cartea, ci propunătorul merită laudă. Nu toți învățătorii însă pot fi ca cel din Socodor și „observarea“ acestuia poate seduce pe mulți, mai ales, dacă acest învățător, cu „rezultate satisfăcătoare“ în „propunerea studiului biblic“, se bucură de oare care trecere între colegii săi. Această posibilitate mă îndeamnă să arăt, că cartea dlui Ludu și Duriu nu e vrednică de importanță, ce i se dă, și nici de trecerea, ce o are în diecesă Aradului și Caransebeșului.

In scopul acestor șire ale mele este ca ținând în vedere, ce s'a scris încă la timpul său despre adevărata valoare didactică a cărții din cestiune.

Ce rost are „studiul biblic“ sau corect *istoriile biblice* în școala populară? Rostul, ca să scoatem din ele un număr oare care de învățături de credință și morale, cari învățături împreună cu învățăturile scoase și din alte istorioare d. e. luate din viața de toate zilele sau a bisericii etc. — aplicate la elevi, să facă din aceștia creștini în adevăratul înțeles al cuvântului.

De câte istorioare biblice de felul acesta avem trebuință în școala populară? În Germania se mulțimesc unii pedagogi cu 16—24 de istorioare la an, un număr suficient pentru ca să se scoată în decurs de doi ani sau și mai bine învățăturile necesare. Dar acele 16—24 de istorioare biblice au să fie *istorioare* după toată rânduiala.

Și pentru ca să fie și ele așa pedagogic statorice cinci principii, ce au să se țină în vedere la compunerea istoriilor biblice, și anume:

I. *Materia istoriilor să se scoată din cărțile sfințite Scripturi recunoscute în biserica noastră de cărți canonice;*

II. *Materia scoasă să fie astfel aleasă, încât să corespundă scopului, ce-l are religioana în școala populară;*

III. *Materia scoasă și aleasă să fie împărțită în unități metodice;*

IV. *În unitățile metodice să se păstreze textul sau cel puțin înțelesul sfințitei Scripturi și*

V. *Învățăturile ce urmează istoriilor să fie scoase din acestea în mod firesc și cu ușurință, să consune cu învățaturile bisericii noastre și să fie turnate într'o formă clasică.*

Acum să vedem dacă la compunerea „Istoriilor biblice“ d-nii Ludu și Duriu

au ținut în evidență aceste cinci principii cu cari pedagogii de astăzi sunt în clar.

Ad I.

Rățiunea principiului prim nu poate fi trasă la îndoială. Noi ca drept-credincioși nu putem admite într'o carte de religioana drept-credincioasă de „Istoriile biblice“ istorioare scoase din cărțile apocrifale sf. Scripturi. Și cu toate acestea d-nii Ludu și Duriu au între istoriile lor pe „Tovie“ (pag. 52), „Daniil în groapa leilor“ (pag. 53), *cel șapte frați Macavei și mama lor* (pag. 55) etc., măcar că din aceste istorioare nu se scoate nici o învățatură, ce nu s'ar putea scoate din materia cărților biblice canonice. Ba ce e mai mult, numiți d-nii au între „Istoriile biblice“ și „O privire scurtă (nu fără greșeli) în istoria creștinismului“ (pag. 108).

Ad II.

Scopul religiunii în școala populară este curat *religios-moral* și nici decum *istoric*; prin urmare materia istoriilor biblice are să conțină fapte și lucrări, cari să deștepte, să desvoalte și să întărească sentimentul religios-moral al elevilor, dar nu fapte și lucrări, cari să facă pe elevi cunoscători cu istoria Jidovilor. — D-nii Ludu și Duriu, în contra principiului espus, fac în cartea lor istorie jidovească, pare că aceasta ar fi scopul, pentru care s'a introdus materia biblică în școala populară. Ei încep cu *facerea* și nu lasă nici o iotă măcar din istoria Jidovilor. Oare nu puteau lipsi din cartea lor „Noe și fiul său“, în care istorioara se vorbește de beția lui Noe și de scârboasa desgolire prin Ham (pag. 14)? Bătăia lui Gedeon cu Madiamitenii (pag. 40)? Oare e de lipsă să îngreunăm memoria ce copiilor numele sacrilegiilor lor *Ofni* și *Fines* și cu ale altor păcătoși ordinați ai T. V.; cu desființarea statului evreu și întemeierea statelor *Israel*, cu capitala Samaria (?), și *Juda*; cu apunerea acestor state etc. etc., fără de nici un folos practic pentru religiositatea și moralitatea școlariilor? Dacă e vorba să facem istorie, h. i., să facem mai multă istorie română sau română și nu tocmai jidovească făcând pe *strănepoșii lui Traian* să „dănuțesească“ și să „plângă“, după cum dănuțese sau plâng strămoșii celui mai urgisit popor într'un rostimp de câte-va mii de ani.

(Va urma).

PARTEA ECONOMICĂ.

Cultura vitelor.

(Urmare și fine).

Cail de alt-fel, fac parte dintr-o animală ce-și schimbă cu mai multă ușurință localitatea, ear când sunt îngrijiți nu-și perd nici calitățile de naștere ale raselor lor, ținând încă să îmbunătățească pe acea cu care trăește.

Specia bovină joacă un rol netăgăduit de important în traiul zilnic al populațiunii țării noastre. Boii ne dau puterea lor, aproape singura de care dispune agricultura, pentru a face ca pământul să producă roadele sale, ear vacile dau nutrețul cel mai bun de mâncare, laptele. Afară de aceasta specia bovină ne dă carnea sa, care este cea mai hrănitore și mai sănătoasă printre cărnurile celor-l'alte animale. Creșterea speciei bovine este prețioasă decât din toate punctele de vedere pentru noi; ne vom ocupa aci de ea, luând în parte aceste animale, după serviciile ce ele ne dau.

S'a făptuit de multe ori greșala de a se întruni în aceeași cultură creșterea animalelor pentru lapte și carne și a animalelor pentru muncă. D-voastră însă veți alege alți reproducători pentru a căpăta vite de lapte și de carne și alți pentru a produce animale de muncă. Din experiențele făcute pe Domeniile Coroanei Gherghița, Dobrovăț și Segarcea ne-am convins că rasa moldovenească selecțională, ca rasă pentru muncă, îndeplinește toate calitățile cerute de acest scop, fără ca să fie trebuință de a se face ver-o încrucișare. Aceste animale prin cumpătarea, prin vioiciunea prin puterea și frumusețea corpului lor și-au atras laudele tuturor acelor cari s'au ocupat de ele, studiind rasele bovine.

Pentru înființarea lăptăriilor, după experiențele făcute pe domeniul Dobrovăț, s'a ajuns la convingerea că rasa moldovenească de vaci, este de asemenea potrivită și nu se va face pentru îmbunătățirea ei decât o serioasă selecțiune, precum și o încrucișare cu unele rase străine.

Credem că rasa Aigau, care pe domeniul Coroanei Cocloc ne dă rezultate satisfăcătoare, va fi aptă pentru acest scop. Vă recomand dar să vă procurați taurii din această rasă, ear din Moldova veți aduce vacile trebuincioase pentru încrucișări. Nu veți uita însă, că creșterea animalelor de carne este legată de lăptărie, căci aceleași însușiri trebuie să aibă atât vitele ce sunt destinate a se îngriji cât și vacile ce sunt ținute pentru fapte.

Tot necaz.

— Anecdota. —

Doi țărani, oameni de-al noștri în necazuri mari au dat, Ajungând cu judecata Până chiar la împărat.

In urmă aci luând sentința In spre casă au pornit, Unde iață toți sătenii Înainte le-au eșit.

— Bine ați venit! Bine ați venit! Cum?... In pace ați umblat? Ați vorbit? Și cel, și cumu-i? Va fi frumos la împărat?

— „Alele! frumusețe mare „De numai te iei de gând, „Chiar prin curte ce unelte, „Ce poditurii, ce mai rind“.

„Dar' prin casă, Doamne sfinte „Tot un aur și un argint, „Tot o floare, o frumusețe „De când vezi îți uși de vint“.

„Acea-l drept! celalalt zice, „Că florii, minuni, sute vezi „Chiar prin case de icoane „Bați în pământ... te minunezi“.

„Dar' tot nu-ți vezi să dai un galbin „Călea în ușă vre-un purcel, „Vre-o vâcutș... hasta... haita... „Ba... necaz îi și la el.

E. Suciu.

cașii, le dete de mâncare, intră în casă și, după puțină pauză, ceru de cină

— Ce să-ți dau, Doamne?! — exclamă Fira, — că nu am ce-ți da. Măncă mălaiu cu ceapă, drăguțula, că pe dimineață-ți voi face cev bun de prinz.

— După că bune's acelea, Fira mea, dacă i omul sănătos. — Dar streinul ăsta cine și de unde e?

— Un biet cerșitor, bărbate; un val și amar de el, fie'l focu lui! De milă i am dat sălaş.

— Bine ai făcut, că ai făcut milă cu el. Cinat-ai ceva? — întrebă Tomă pe „cerșitor“.

— Nu, — fu răspunsul, — căci n'am putut de slab și de somn, obosit fiind.

— Hai și măncă cu mine!

Cerșitorul nu așteptă multe imbiete, ci se puse la masă, începură a vorbi ună altă, până când veni rindul că Toma să-l întrebă: cine, ce, cum, de unde și până unde?

— Hai, hei! — adause „cerșitorul“, după câte altele de mai înainte — din părinții avuți...!

Tata-meu, ierte-l Dumnezeu!... și înainte de mâncare, închina cu un oluș de răchie, ce-l avea totdeauna plin, bună-oară cum e cele din podișor de coala...

— Unde vezi tu oluș cu vinars?!

— Colea...

— D'apoi tu ai drept, mări! Să fi dară!

— Dumnezeu să te trăiască cu bine!

Mai vorbiră câte toate, tot despre soarte până ce ridicară olușul cu creștetul pe buze și cu fundul cătră podele, apoi cerșitorul adause:

— Și după-ce închina tata cu vinarsul și beam toți, mama ne punea pe masă un

bud plin cu plăcinte, cum e bună-oară cela de coala...

— Unde vezi tu plăcinte?!

— Colea...

— Măi, tu ești „vede bine“!

— Da cum! — Apoi, Doamne iart'o pe mama, mai punea pe masă: sau puin fript și scaldat în smântână, cum e bună-oară scaldat și puin cel fript, ce stă astupat coala... sau dacă nu puin fript, barem „ratotă“ din vr'o 12 ouă, cum bună-oară e și coala... unde umblă măța să destupe; și de-asupra tuturor, sa mai bine să zic, ca se spălăm urma acestora ne punea pe masă un ol cu vr'o 6—8 cupe de vin vechiu cum bună-oară, cred, e și în olul cela...

— Măi, că bine vezi tu!

— Așa vede omul sêrac, își hrănește barem ochii, dacă nu gara. — Apoi, după-ce măncam și beam, tata avea obiceiul, că rămășițele: oase, coji și sfărâmbături, toate le aduna și le dădea unui câne mare, ce-l avea, un câne de măsura celui de sub pat, bună-oară.

— Ce câne e sub pat?!

— Că nu am eu câne, nu l' țin la casă.

— Ști-te Dumnezeu, dar mie mi pare că-i câne, cel puțin eu așa'l văd... nu știu dacă nu mă înșeală ochii...

— Măi, tu ai drept! Ce câne e acolo Firă?

— Da lasă!; nu'l vezi că-i beat și așa-i cerșitorul, dacă se satură?

— Ei! ba să fi tu a dracului, Firă—

Fîruța mea!...

— Dar n'am știut, Toma meu!

— Dapoi cum nu știi ce-i în casa ta!

Pe a cui seamă ai pregătit tu mân

cările, dacă nu pe a cânelui ăstaia?!

— Pe seama ta, Tomuța meu; dar am voit să fac o glumă cu tine, să văd ce vei zice tu? Nu ști tu, că-mi place mie câte-o odată a glumi?

— Nu și-am înțeles până acuma glumele, dar acuma văd gluma cu ochii și văd că-i gluma cu totul... Ești de sub pat, săvodule, și te aproprie de coji și oase, dacă nu avuși noroc să mănă carnea și miezul — strigă Toma cătră vecinul Truca, care de voie de nevoie, ieși de sub pat, ca un câne plouat.

Toma așteptă pe vecinul său — nu cu oase și coji, ci ca pe un om de cinste, cu carne, plăcinte și din câte a mai dat Dumnezeu omului după trudă și-l adăpă bine cu vin, apoi îl legă de Fira și: mână-mău! pe cei prieteni și buni vecini, până când gândi, că atât' ar fi de ajuns și pentru 20 de câni; apoi deslegându-i li lasă, ca să se ducă care încărșu l'a trage inima.

Din ceasul acela, Tomei a început i-se ridica genele tot mai sus și ai-sări dopii din urechile i clepe și la auzul a ori-ce mișcare tot se făcea urechi și căsca ochii cât două cepe slruienești... Cu morarul, cât au fost și au trăit, cei mai buni prieteni au fost

Să vedeți pe Fira: Cât a trăit, cerșitor în casa ei n'a suferit nici ziua, dar noaptea!... Ci afară li ducea, ce i ducea la ori-care cerșitor, cei venea, l'a folosit și ei adecă asta muștră, căci i-s'a mai adaus ochi și urechi s'a știut pzi de acolo în colo mai bine; căci de îndreptat — pace i să se îndrepte cine apucă odată în căruța dracului... până când îl îndreptă ori slăbia, ori moartea!

G. Bodnariu.

In creșterea speciei bovine, mai mult chiar ca în creșterile celorlalte specii de animale, trebuie să se aibă în vedere la fiecare pas că un organ se formează cu atât mai bine, cu cât el este mai des întreținut și că această mărime se face în paguba celorlalte organe. Ast-fel trebuie să crească organele lactifere la vacile pentru lăptării, tot din această cauză scheletul devine delicat, atât la aceste animale, cât și la acele destinate a da carne, pe când vitele de muncă, capătă un schelet foarte desvoitat, din cauză că oasele fiind pârghile pe care se exercită forțele musculare, ele se imputernicesc cu atât mai tare cu cât sunt mai bine întreținute.

Punerea vacilor la muncă grele, este o greșală mare, mai cu seamă când așteptăm a căpăta dela ele un lapte abundent, căci o vacă ca să îndeplinească acest scop, nu trebuie să fie silită ași întrebuința prea mult mușchii corpului său. Țărani nu observă aceste reguli și din această cauză vacile lor dau lapte atât de puțin, încât nu satisfac nici trebuințele casei.

Vorbind despre bou, nu vom trece mai departe până ce nu vom aminti și despre bivoli, un animal capabil de a ne da bune servicii din cauza puterii ce-i dă musculatura sa dezvoltată. Bivolul este mai puternic ca bou, fiind însă prea domol, se întrebuințează puțin la lucrări agricole. Pe lângă ferme este trebuincios, căci înlocuiește boii la greutăți prea mari. Bivolul dă un lapte mai încărcat cu materii grase ca laptele de vacă și este preferat de unele persoane înaintea acestuia din urmă.

Imbunătățirea raselor de vite din țara noastră se impune, ear situația păgubitoare de acum trebuie să se schimbe. Agricultură nu va pute progresa și nu va îndeplini trebuințele țării, pe cât timp creșterea vitelor va rămănea în urmă, căci pământul se va sărăci din ce în ce mai mult cultivându-se în mod nerațional, fără arături adânci și fără compensări pentru recoltele luate.

Creșterea diferitelor animale ne dă mijlocul de a transforma produsele pământului în carne, lapte, brânză, etc., ear pe de altă parte prin introducerea gunoii și a plantelor de nutreț în assolmentele noastre, vom face o cultură mai variată, care tinde a reda pământului ceea ce i-se ia prin recolte.

Doresc, d-le agent, ca a facerile ce conduceți să fie ast-fel îndeplinite încât să poată să fie înfățișate ca model și să fie folosite pentru toți cari doresc a ne imita. Ochiul d-v. să fie în tot-dauna deschis asupra creșterii vitelor și să arătați pentru ele, până și celui din urmă dintre subalterni, acea iubire atât de trebuincioasă pentru buna creștere a animalelor. În grajduri și în toate părțile pe unde ele trăiesc închise, să domnească o curățenie desăvârșită și când credeți că e necesar, să luați chiar dispoziții de a face în aceste locuri desinfecții cu substanțe antiseptice.

Vă veți impune o disciplină cu atât mai mare, în aplicarea principiilor ce sunt fixate de științele pentru conducerea unei bune gospodării, pe cât știți bine că scopul nostru este de a însănătoși modurile de cultură ce se practică în țară. Pentru a îndemna cu mai multă putere pe săteni să ne urmeze sfaturile noastre, începând din anul acesta se vor ține concursuri cu premii bănești, pentru care am întocmit regulamentul de față, de care sunteți invitat a vă conduce în asemenea ocazii.

Sfârșesc prin a vă zice, d-le agent, că este o igienă a iubirii de sine (amorului propriu) cum este și o igienă a corpului și se poate rezuma în o singură regulă: Să faci bine ceea ce faci, adică cu grija, cu exactitate, devotându-te cu totul muncii prezente. Atunci ai toți sorți de a scăpa de neizbândă și chiar dacă nu scapi de ea, te doare mai puțin, căci ai conștiința împăcată.

Administrator,
Ioan Kalinderu.

LEGUMERITUL.

— Disertație populară —

De
George Maican, învățător.
(Urmare)

Toamna prin Septemvrie când cotorul (foile) cepei a îngălbenit și s'a uscat bine, e semn că s'a copt și prin urmare e timpul să o recoltăm.

Ne apucăm când e vremea frumoasă și timpul svântat și o scoatem, o curățim de pământ și o punem răsfirată la loc aeris, cald și svântat în podul casei. Din când în când o răscolim, îndepărtând astfel umezeala din căpățini. Svântându-se pe deplin o împletim în cununii o șezăm pe ruduri ridicată la aer în pod și o ținem așa până toamna târziu când simțim că să apropie înghețul. O coborim atunci și o punem spre păstrare peste iarnă într'un loc scutit de ger, dar nici cum pe pământul gol ori la umezeală, căci ușor încolțește, nici grămadă, că să strică. Din când în când o cautăm și pe cea stricată o înlăturăm.

Cine nu ar avea pivniță, ori cămară, poate iarna ceapa și în pod, dar în contra gerului trebuie coperită cu paie ori alt cum. Întâmplându-se ca totuși să înghețe, nu o aducem îndată la caldura fiind că să moare și putrezește ei din contră o lăsam tot unde a fost, ca pe încetul, pe încetul să se desghețe.

Mi-a mai rămas în cele următoare să spun, din ce și cum să prășește sămânța cepei.

Pentru sămânța alegem ceapa (căpăținile) cea mai bine dezvoltată și de soiul ce vom alba sau roșie. Cepele aceste menite pentru a produce sămânța le sădim primăvara după ce a trecut înghețul cam după „Patruzei de sfinți” într'un strat bine lucrat și în afuzime așa ca să fie acoperită căpățina.

În curând i eșe colțul, să fac frunzele, și din mijloc eșe unul sau două cotoare cari cresc foarte repede. Cotoarele sunt fragede, găunoase pe din launtru și de formă cilindrică. Ca nu cumva vântul s'au altceva, să le rupă, le legăm de parișori anume puși.

În vârful cotoarelor acestora să formezează o măciulie, care crește mereu până ce în urmă creapă și începe a înflori. Floarea i de culoare albă cenușie și căzând ea în locu-i să face sămânța. Când sămânța e de culoare neagră închisă, tăem măciuliile căci e coaptă. Le legăm la un loc și le punem la soare spre a să perde cu totul umezeala din sămânțe. După ce s'a uscat bine, o scuturăm și sămânța așezându-o în săculețe o punem spre păstrare la un loc svântat, căci la umezeală ușor încolțește.

Crastaveții.

Fiind o leguma sănătoasă, sunt cu plăcere întrebuințați de toți. Salata de crastaveți tăiați foliute subțirele, curețiți de coajă, sărați și cu oțet. Îlesnește mistuirea, resuflarea și asudatul corpului nostru. Asemenea pentru cei ce sunt bolnavi de friguri cu febrințea e un leac bun. Crastaveții murați încălzăște foarte ușor trupul amului răcit de ger. Ba pregătind din ei pomadie avem un bun mijloc pentru înfrumusețarea pielii și în lăturarea petelor de pe obraz.

Pregătirea pomadei de crastaveți să face așa: Amestecăm rășatura de crastaveți verzi, cu tot atâta cantitate (porție) de unt de lemn prospet și o punem la un loc mestecând mereu și adăugând și apă. Când începe a ferbe, luăm și strecurându-o prin sită o punem din

nou la foc adăugând ear puțină rășatură. Și tot așa facem de vre-o 4 ori. În chipul acesta doblindim o pomadă uleoaasă albă care păstrându-o într'o sticlă bine astupată, totdeauna înainte de culcat ne ungem obrazul din ea cu ajutorul unui petec moale de flanel (lână).

Crastaveții să prășesc din simburi, cari primăvara după ce a trecut înghețul i punem în cuiburi anume făcute în locul unde vom ași prasi. Ca simburii să răsără mai îngrabă îi vom ținea înainte de sămănat cam vre-o 24 ore în apă caldută. Lor le prășește pământul cald, gunoit bine, cu gunoiul proaspăt. Stratul îl facem mai ridicat, cuiburile le facem în rinduri drepte și în depărtare de un paș bua unul de altul.

Până sunt tineri au lipsă de multă umezeală spre a să întări și desvolta pe deplin, de aceea i udăm din greu pe timp seetos. Asemenea plivitul și sapatul să nu lipsească ori de câte ori cere trebuința.

Putem pune crastaveții și mai de timpuriu în primăvara, dar în acest caz i acoperim în nopțile ce prevedem ca va fi brumă ca să nu să trice. Voind a avea crastaveți verzi până toamna târziu, sămănam în mai mult rinduri peste vară, până prin August chiar.

Ca crastaveții adică lăstarele lor să nu să strice, fiind înorucișate una peste alta pe pământ, e bine a le face să se sue pe araci cu crace multe, sau și mai bine dacă le facem anume un fel de gard din nule ca un fel de primble făcând astfel le umbă cu mult mai bine, ba și rodese timp mai mult, ca lăsați în grija sorți spre cum fac cei mai mulți oameni de ai noștri.

Sfaturi Practice.

V'ați ars cumva? Puneți pe arsură o amestecătură de un gălbenuș de ou cu o bucată tot atât de mare de unt — și legați apoi cu un petec de pânză.

Ați sărat prea tare fertura? Puneți peste oala cu astfel de fertură o cărpă de pânză și deasupra vre-o trei mâni de făină — Și o să vedeți minune! În câte-va minute sarea va fi estrasă.

Vă doare capul cumva? Inghițiți apă rece, rece, că vă trece.

Mulțămite publice.

La serata dansată arangiată de tinerimea universitară română din Cluj la 6 Martie a. c. st. n. au binevoit a participa și a contribui următorii domni:

Iulia Coroian adv. Cluj, Dr. Ioan Vajda-Voievod cand. adv. Cluj câte 30 cor.; Vasile Hosszu jude la tabla reg. Cluj, Dr. Gerasim adv. Aiud, Iacob Căpușan notar Dretea, Blașiu major Cluj, Dr. Alexandru Vajda-Voievod medie Olpret, Valer Pop preot Mănăstur câte 20 cor.; Dr. Stefan Morario adv. Cluj 15 cor.; fam. Dărăban Fechetu 14 cor.; Dr. George Ilea adv. Cluj, Vasile Ranta-Baticescu jude reg. pens. Cluj, Dr. Victor Poruțu cand. adv. Cluj, Leontin Pop jude reg. pens. Cluj, Vasile Ladre adv. Cluj, Alexandru Nemes jude reg. pens. Dăgia, Grigorie Crișan Cluj, Petru Chirtiu propr. Cluj, Vasile Vițean notar Tăioș, Ioan Barbu preot Bărsanul Mare, Ioan Pop of. la tren Cluj, Dr. Eugen Pățăcean adv. Turda câte 10 cor.; Nicolae Căciula comptabil Cluj, fam. Trif Kuszirarton câte 7 cor.; Dr. Victor Bontescu cand. adv. Hăg, Anton Mandea secr. la bancă Cluj, Vasile Matea Lona, Nicolae Tancu preot în Ghirelt câte 6 cor.; Doamna Văi. Bohățel Cluj, Eugen Marinescu inginer Cluj doamna Ana Cutean Bistrița, Ioan Pop preot Gilău, Vasiliu Pop casar Cluj, Dr. V. Ramonțiu adv. Gherla, Dr. Silvestru Moldovan redactor Sibiu, Popist major Cluj, câte 5 cor.; Tiberius Brediceanu cand. adv. Lugoj, Vic-

tor Bugner cand. adv. Cluj, Anton Pop comerciant Cluj, Iustin Ardelean redactor Oradea Mare, Goglia colonel Cluj, doamna văd. Pavel Cluj, câte 4 cor.; Demetriu Pop prot. castrena Cluj, Alexandru Pop cand. adv. Constantin Căciula comptabil, Dimitrie Cuzman, Vasile Toșa, Eugen Mezel rig. med. Budapesta, câte 3 cor.; Hașman locotenent Cluj și următorii tineri Universitari și rigorosanți: Eugen Pantea, George Pavel, Valer Pop, Cornel Crăciunescu, Alexandru Bogya Ioan Mezin, Nicolae Proștean, Vasile Lazar, Laurent Florantin, Aurel Ciato, Ioan Muste, Valer Maste, Eugen Muntean, Mălețiu Corușan, Alexandru Anca, Emil Negruț, Coriolan Nedelcu, Cornel Ordace, Constantin Ignea, Augustin Calliani, Samuil Pipos, Desideriu Mărsa câte 2 cor.; Aurel Oprea rig. în drept, Cornel Roșescu câte 1 cor.

Au mai binevoit a contribui fără a participa însă, încă următorii domni: Vasile Alușanu adv. Cluj, 20 cor., Emeric Pop adv. Cluj, Vasile Podoba dir. de bancă Cluj, Dr. Vasile Hosszu prelat B.aj Dr. Zosim Chirtop adv. Cămpeni, Basiliu Bășota jude reg. pens. Abrud, fam. Antal Băiuș, Dr. Dimitrie Radu episcop Lugoj, Gavril Karșai proprietar Cluj, câte 10 cor.; Ioan Moldovan prot. Cățina, 6 cor.; N. N. Cluj, doamna Elena Hosszu Cluj, Dr. Camil Velian cand. adv. Alba Iulia, Teodor Iacob, locotenent Cluj, Aurel Poruțu preot Dezmir, câte 5 cor.; George Șuta preot Moștin, Emil Pop preot S. Foneș câte 4 cor.; doamna Văd. Szilasi Cluj, Ioan Mihăica preot Aghireș, George Pleanca inv. Carei, Vasile Szalateki preot Bardoș, Ioan Mיעușan preot, Ioan Goia, Georgiu Borza, Ana Bangur Cluj, câte 2 cor.

S'au încasat total așadar 652 cor.; din care sumă subtrăgându-se șoselele de 278 cor. 30 bani, avute cu aranjarea petrecerii, restul e 378 cor. 70 bani. Acest venit curat s'a și predat de curatorul competent, ca să se adauge fondului pentru edificarea unei biserici gr. cat. române în Cluj. După încheierea acestui raport ulterior nu mai sosit dela doamna Elena Boer m. Rășaler M. Lăcăzeș 10 cor.

În fine nume și plăcută datorință îmi împlinesc, când în numele comitetului aranjator față de binevoitorii participanți și marimimoșii contribuenți și pe aceasta cale vin a da expresiunea mulțămii și recunoștinței noastre celei mai profunde.

Cluj, la 14 Martie 1902

A. C. Pleanu,
cand. de prof.

— Cu ocaziunea aranjării balului român. din partea comitetului parochial gr. or. d'n Halmgia. în favorul bisericii și a școlilor tractuale din loc ținut la 2 Martie n. a. c. a încurs de tot, suma de 344 cor. 99 fl.; din care sumă detragându-se șoselele la suma de 152 cor. 49 fl.; rezultată un venit curat de 192 cor. 50 fl.

Cu suprasolviri a contribuit următorii domni: Magnificența Sa dl Dr. George de Sobabai deputat dietal, 30 cor.; Rev. domn Ioan Groza protopop, 7 cor.; Keppes Márton director dominal, 8 cor.; Stéger Vendel notar cercual, 6 cor.; N. Popescu preot, 4 cor.; Izidor Bercovics neguțator, 4 cor.; Alexandra St. Saluțiu jude reg. merit, 8. Popoviciu, comisar de drum; Socia Ecaterina, V. Siurgu, preot; I. Siurgiu, preot; Ji és Joska câte 3 cor.; N. Robu, notar em.; Enes A. Joldes, discon; N. Băeta preot; S. Serban, preot; I. Petrișor, preot; N. Tamas, preot; I. Serac, preot; R. Hărduț, preot; N. Hărduț, preot; S. Leuca, preot; Toma Sirca, inv.; V. German, inv.; S. Ionescu, notar; Dr. Román István, adv.; Aurel Milian, neguțator; Iuliu Santo, Scheer Ede, neguțator; S. Friedman, Neguțator; T. Mătin câte 2 cor.; T. Bodea, preot; T. Mihailoviciu, epitrop primar; Alexandru Teda, Aurel Leuca, neguțator; Văi. Emilia Puticin, S. Robu, notar; N. Badugan, preot; Pastenie Dragien, neguțator; N. Strausser, veterinar; Vichentie Cățana, tăbăcar; Nicolae Cățana, tăbăcar; I. Costa, neguțator; Amos Halmagian, Hászoros Adam, Csizmadia Lajos, Rozenczveg câte 1 cor.; Ioan Roman, 99 fl.; M. Kesztenbaum, 60 fl. și I. é: Beni, 40 fl.

Primească atât marimimoșii contribuenți, cât și toți participanții sincera noastră mulțămite, pentru obolul dat pe altarul bisericii și a școlii.

Halmgia, la 26 Martie, st. n. 1902. În numele comitetului parochial și a comitetului aranjator:

Teodosiu Mihailoviciu, Alex. Toda,
epitrop primar și casar, notar.

Aurel Leuca,
contr.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 4 Aprilie n. 1902.

Parastas pentru N. Cristea.

Sămbătă la 11 ore înainte de amiază s'a oficiat în biserică din Sibiu-Cetate parastas pentru odihna de vezi a răposatului asesor consistorial Nicolae Cristea. Serviciul divin a fost oficiat de părintele proto-presbiter Ioan Papiu, ear' cântările funebre au fost cântate de corul seminarial condus de profesorul Dumitru Cunțan. Pe lângă membrii familiei au asistat la acest act de pietate și aducere aminte Preacuvioșia sa archimandritul-vicariu și episcop titular Dr. Ilarion Pușcariu, asesorii consistoriali Zaharie Botu și Moise Lazar, apoi casarul și asesorul Pantaleon Lucaș, șef-contabilul Victor Fincu, oficialul de casă Petru Ciora și oficialii de esacator Victor Tordășeanu și Aurel Trif, presbiterii Ioan Miha expeditor consistorial și Constantin Diman, paroch al bisericii din Suburbul inferior al Sibiului, domnișoarele Elena Cunțan și Leontina Simonescu și elevi seminariali (pe lângă membrii corului). (T. R.)

Dr. Atanasie Brădean a fost numit definitiv medic cercual în M. Radna.

Eminescu: Opere complete.

D-nii N. Hodoș, H. Chendi și A. Rădulescu publicii cu frumoasă reputație, au întreprins publicarea în ediție critică a operelor complete ale marelui nostru poet Mihail Eminescu. Lucrarea va cuprinde trei volume. Cea mai mare parte din material e inedit, cuprinzându-se în manuscrisele poetului dăruite de curând de dl T. Maiorescu Academiei Române.

Volumul I va apare în cel mai scurt timp, în atelierul de arte grafice „Minerva” din București.

Doi-spre-zece candidați într'un cerc electoral. Foaia ungurească din Kézdi-Vásárhely scrie că abia s'a lăsat vestea despre retragerea deputatului Benke Gyula, și deja se vorbește, că la mandatul cercului respectiv vor candida 12 înși: 8 cu program liberal, 3 cu program socialist și unul afară de partide.

Reforma codului penal militar.

Din Viena se selegrafază că prim-ministrul Körber și generalul Schönaich, șef de secție în ministerul de război, au fost primiți în audiență extra-ordinară la Majestatea Sa Monarcul. Această audiență stă în legătură cu reforma codului penal militar atât de mult urgentată și în Austria și în Ungaria.

Căpitan de honvezi sinucigaș. Mercuri s'a împușcat la Fiume căpitanul de honvezi Albert Capp, profesorul academiei Ludovici din Budapesta. Sinuciderea s'a întâmplat în portul Baros. Ghentul a străbătut căpătina căpitanului. Causa sinuciderii nu s'a știu.

Cenzurarea bibliotecilor școlare.

Ministrul Wiassics a cerut părerea senatului regnicolar de instrucție în privința introducerii cenzurii pentru bibliotecile tinerimii școlare. Scopul acestei cenzurii ar fi fost prevederea tuturor bibliotecilor școlare numai cu cărți ineccepționabile, mai ales din punct de vedere „patriotic”. Senatul regnicolar însă, punându-se pe un punct de vedere mai modern și liberal, s'a pronunțat contra introducerii cenzurii administrându-o numai pentru școlile elementare.

Earăși „Gott Erhalte”. Foile sovietice din nou varsă foc și pară contra imnului „Gott erhalte”. Cu ocaziunea invierii adevărată muzică militară din Budapesta a intonat între altele și imnul casei domnitoare. Și faptul acesta i-a scos din sârmă pe compatrioții noștri, cari la ocazii bine venite lor atât de multă paradă fac din „loialitatea” și „dinasticismul” lor.

Serate de-ale meseriașilor.

La ședința literară a treia, ținută Joi, la 27 Martie n. c., în localitățile „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”, au luat parte 100 persoane. Se remarcă aceasta ocazie prin faptul, că Reuniunea a sărbătorit aniversarul al 40-lea al unuia dintre primii membri ai săi, a bătrânului măiestru compactor Ioan Cristea, care alături de Moise Albu, primul măiestru pantofar în Sibiu și de Nicolae Simțion, tipograf, fost vice-president al reuniunii și actual membru onorar al ei, unicii măiestrii români formau garda mult regretatului întemeietor al reuniunii, a venerabilului Nicolae Cristea, la alcătuirea reuniunii.

Sărbarea și-a făcut începutul cu executarea prin corul reuniunii de sub conducerea zeulosului dirigent C. Popa, a compoziției „Eată ziua triumfală”, după care presidential reuniunii, dl Victor Tordășianu, a rostit o cuvântare ocazională.

Dl Cristea, plin de emoțiune, mulțumeste pentru sărbarea, ce i-o face Reuniunea, lângă care a stat și va sta până la moarte și dorește cauzei meseriașilor români să trăiască, să crească și să înflorească!

Intrați cu acestea în ședința literară propriu zisă, dl Augustin Bena execută la pian valsul „Qalurile Senel”; d-șoara Ana Bena ne delectează cu poezia „Călugărul”, de Maria Cioban; d-șoara Elena Bujan, una din vechile noastre coriste, declamează cu sentiment poezia „Fata mamei cea mai mică”, de Coșbuc; dl Nicolae Bratu, culeg-tipog., ca întotdeauna ne-a predat cu multă pricepere poezia „Nunta Zamferei”, de Coșbuc; d-șoarele Ana Bana și Elena Bujan, în emulațiune nobilă una cu alta, ne-au mai delectat: prima cu poezia „Sub patrafir”, de G. Coșbuc și a 2-a cu „Craină nouă”, de V. Alexandri, secerând ambele multe și furtunoase aplauze.

Laurii seratei de altă dată revin dlui George Moga, angajat la teatrul german de sub conducerea directorului L. Baur. D-sa ne-a cântat cu multă precizie compoziția „Domnul Tudor”, de Nicolescu, muzica de Brăteanu, ear' ca punct de final ne-a predat cu mult haz și multă mimică cuplul improvisat de d-sa: „Cum ne petrecem vieța”, în care reportându-se la vieța sa de măiestru petrecută la stat, în cele următoare cântă pe măiestrul angajat la teatru, la neajunsurile și greul vieții. Actorul nostru ne-a dovedit din nou, că Românul om este ori la ce întreprindere s'ar pune, Corurile executate la fine și între declamațiunii ne-au procurat tuturor mulțumire sufletească, ear' dirigentului Popa bună recompensă a ostenelelor sale.

Fată de milionar fugită. Din Viena s'a scrie o istorie romantică. Prologul romanului se joacă în Rusia. Pe teritoriul guvernamentului Lublin, trăia odecă un avut nobil rus, a căruți avere era de-o câteva milioane. Murind el, averea i-a moștenit o văduva și două fete ale lui. Anina e acum de 20 ear Roza de 17 ani. E de închipuit că frumoasele și avutele fete au avut mulți pețitori. Unul dintre cei mai rezistenți curtesan era Ștef n. D. un proprietar rus de 35 ani, care voia să ia de soție pe Roza. Pe lângă aceea că Roza simțise mult cu dînsul, mamă-sa nici să audă n'a voit de aceasta căsătorie. Roza însă a iubit tot mai mult pe adoratorul rezistent. Văduva s'a decis să intraprendă o căstorie cu fetele ei. A și plecat la Elv.șia. Prima pauză au ținut-o în Viena, unde au sosit pe Paști și și-au luat o locuință cu mai multe odăi într'un hotel de primul rang. Frumoasa Roza era mereu foarte veselă, părea că nici nu s'a mai gândeste la doratul ei. În prima zi de Paști însă când dimineața mama a intrat la odăsa fetelor, Anina dormea liniștită în patul ei, ear patul Rosei era gol. Pe masă era o scrisoare în care Rosa a încunostințat pe scurt pe mamă-sa că așa nu poate trăi mai departe. Mai mult n'a scris nimic. Femeia a alarmat îndată întreg personalul hotelului, nimeni nu i știa da însă nici o deslușire. Au încunostințat poliția și despre presupunerea că probabil fata va fi fugit cu Ștefan D. Mai târziu adevărat s'a aflat că i-au văzut împreună. Interesant, că fata e o frumoasă blondă, ear' bărbatul e înspăimântător de

urt, pe față cu țieturi vindecate. Poliția o trimis în toate părțile depeșe cu descrierea fugarilor.

Fratele lui Alavantici. Din Viena s'a vestește despre o deținere surprinzătoare. Poliția a deținut zilele acestea pe Arzen Alavantici consilier sârb pensionat, fratele lui Alavanticiu, care a fost împușcat la Sabați. După-cum se vestește, Alavantici încă a avut parte la putschul din Sabați.

Sensații Sârbești. Ziarul sârb „Topola” care apare în Budapesta publică lucruri de mare senzație. Un înalt dignitar dela curtea sârbească afirmă anume că atentatul lui Knezvits contra lui Milan a fost pus la cale de regele Alexandru și soția sa Draga; pe d'oparte ca să scape astfel de Milan, ear pe de altă parte să poată porni prigoană contra radicalilor. După scrisele numelui ziar, Alexandru ura într'atăta pe radicali, că pusese la cale contra lor o adevărată „noapte Barolomei”, și numai intervenirii ministrului de interne colonelul Constantinovic n'a executat porunca regelui.

După ce au fost apoi arestați ca preținși complici în atentat, regele a ordonat ca prefectul de poliție Vademiel să scete o lui tuturor șefilor radicali arestați. Nainte de a executa însă ordinul, prefectul de poliție l'a comunicat cu ministrul de interne, care iarăși a împedecat crima. Ear când a ajuns vorba la judecarea celor arestați, regele a pretins statariul, amenințând că altfel abdică. Numai intervenind baronul Schessel, p'aveucți reprezentant austro-ungar ear acum șef de cabinet în Viena, regele a renunțat la împușcarea a 6 șefi radicali. Frumoase lucruri!

Cămașa regelui. Zilele trecute a fost vinduta la licitațiune publică (în Londra) cămașa pe care o avuse îmbrăcată regele Carol I. al Angliei în ziua de 30 Ianuarie 1649, când — în urma așanjerii la putere a revoluționarilor conduși de Cromvel — nenorocitul rege a fost decapitat. Un amator de anticități a cumpărat'o cu 4000 de sterlingi.

Sinuciderea unui fumător. La New-York (nici că se putea să fie în altă parte) un judecător, A. Rogers, se săturase de viață.

El se culcă pe spate, în salonul său, și-și așază sub ceafă un cartuș de dinamită, având un fiul lung.

Apoi își aprinse o țigare și luă un ziar. Când se plictisi de cetit dete foc fițilului cu capătul țigărei sale și așteptă liniștit explozia, suflând spre plafon roto-coale mari de fum.

După explozie nu s'a mai găsit nimic din capul lui.

Convocare. P. T. membrii ordinari, fundatori și sjuțători ai despășământului învăștoreșe din tractul protopresbiterial gr. or. al Lugojului sunt prin aceasta invitați a participa la prima adunare de despășământ în anul 1901/1902, care se va ținea Sămbătă în 30 Martie st. v. (12 Aprilie st. n) c. cu începere la orele 8 a. m. în sala cea mare a școalelor gr-or. din Lugoj, pe lângă următoarea

ORDINE DE ZI:

Înainte de amiază.

1. Serviciu divin împreună cu călmarea dachului sfânt. 2. Deschiderea adunării prin presițiu. 3. Citirea circulariului Comitetului central. 4. Constituirea desșământului. 5. „Darul văduvei sârce”, prelegere practică din religione, ținută de membrul Ales Graie inv. în Lugoj. 6. „Impărțirea cu frângerți vulgare”, prelegere practică din comout de Const. Liuba, inv. în Lugoj. 7. „Despre pomârți”, disertație de membrul Mihail Crașua, inv. în Hodoș.

După amiază

8. „Despre însușirile generale ale corpurilor”, prelegere practică din fizica de E. Ogiu, inv. în Lugoj. 9. „Vicențiu Babeș, ca insp. de școale”, disertație de G-orge Joandrea inv. în Lugoj. 10. Discuție asupra tinerii adunării generale în Fiume. 11. Raportul casarului. 12. Raport despre bibliotecă. 13. Propuneri și curencți. 14. Încheierea adunării. Lugoj, 14/27 Martie 1902. Dr. George Popovicu președinte. George Joandrea not. desp.

POSTA REDACTIUNEI.

Păncotanului. Delegația venită eri să ceară întărirea lui Iercosșan, n'a fost primită de P. S. Sa Episcopul.

E. B., Surd. Adresa lui este A. M. preot în Cherechiu (Kerek, u. p. Uj-Szt.-Anna).

Amicul, în B. Scurt atăta: bine.

B. în Nereu. Se va face întocmai.

N. H. și M. în Seliște. Publicând lucruri ce ar îndispune în contra D-V. pe toți inteligenții din comună. credeți că v'am face bine? Dar tot D-Voastră ne-ați scris să publicăm fără a numi, ceea-ce ear n'ar avea înțeles. Și apoi e și prea mult: ar eși aproape o pagină despre lucruri locale! Nu credeți că am abusa de răbdarea publicului?

I. Mera, Honțisor. Scopul nostru este nu să învrăjhim oamenii, ci să-i împăcăm. Dacă publicam întreaga D-Tale scrisoare, se năștea înșă ear certe noul. Fie pace!

P. Savolovicu, Sârbova. Adresează-te redacțiunei „Familia” Nagyvárad, unde poate să mai fie încă.

Rugăm respectuos pe cei-ce ne datorează pentru foaie să binevoiască numai decăt a-și achita abonamentul. Noi am așteptat destul; e rindul acum ca și cei cărora le-am creditat să-și facă datoria. Administrațiunea.

PARTEA ECONOMICĂ.

Prețul spiritului în Arad, 3 Aprilie.

Spirit rafinat, vânzare mare	118.—
„ „ „ mică	120.—
„ „ brat vânzare mare	116.—
„ „ „ mică	119.—
100 chilograme boțit uscat	1280.—13.—

Bursa de grâne din Budapesta

50 chigr. grâu pe Aprilie	cor. 9.17—9.18
„ „ eșcară pe Aprilie	7.27—7.28
„ „ ovăș pe Aprilie	7.05—7.06
„ „ porumb pe Maiu	5.04—5.06
„ „ grâu pe Octombrie	8.10—8.11

Prețul grânelor înmagazinate

(per 50 chigr.)

Grâu ung. de Tisza (greut. 76) c.	9.10—9.20
„ „ „ (greut. 77)	9.10—9.30
„ „ din Banat (greut. 76)	9.—9.15

Piața de porci din Steinbruch (Köbánya).

Negoțul cu porci grași e neschimbat. Prețul porcilor bătrâni grași (ungurești), perechea în greutatea peste 400 chigr. 98—100 fileri chilogramul. Porci grași tineri, perechea în greutate peste 320 chigr. se vinde cu 102—104 fileri chilogramul. Porci sârbești, perechea până la 260 chgrame se vinde cu 102—104 fileri chigramul.

Vremea.

În săptămâna viitoare are să fie moale: plou prin părțile de mează noapte și răsărit, ear la șes căldura va crește.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu.
Editor Aurel Popovici Barcianu.

Insertiuni și reclame.

Scăparea familiei.

Inscripțiunea de sus într'adevăr o merită

„Picăturile rusești”

ce se preparază în farmacia dlui Vasilie Mijinescu din Melenceze.

Ele sunt un mijloc neîntrecut și excelent contra durerilor interne, de stomac, mistuire, materiță și intestine.

În timpul cel mai scurt dispar durerile amintite; lucră într'un mod binefăcător contra șgârcurilor, vânturilor (colici) și diaree; acțuira greață și neplăcerile provenire în urma stricării stomacului și din răcăală; liniștește greața și face apetit; delătura respirațiunea grea, în lipsă extremă notolește tusa și ajută în d-șfăcerea flegmei; pusă pe ăuță vată la dinții găureși ușurează durerea.

Prețul 1 cor. 60 bani (80 cruceri)

Dacă se trimite înșăre 2 cor., medicamentul se exped-ază franco.

„Picăturile rusești” veritabile se pot găși numai în farmacia dlui Vasilie Mijinescu în Melenceze, (comitatul Torontal).

„VICTORIA“

instituit de credit și economii, societate pe acții.

Sediul: Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif nr. 2.

Intemeiată la 1887.

Capital de acții: 600.000 cor. — Fond de rezervă 300.000 cor.

Depuneri 3.000.000 cor. — Circulația anuală 44.000.000 cor.

Primește depuneri spre fructificare, după cari solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere. — Darea de venit după interese încă o solvește institutului separat.

După starea casei depuneri până la 2000 cor. se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere. Depuneri se pot face și prin poștă și se efectuează momentan după sosirea comanda.

Direcțiunea institutului.

657 9—

Credit de bani.

Cu condițiuni foarte favorabile, ori-care econom poate lua împrumut pe

hipotecă de vii sau pământ.

La dorință, răspund cu plăcere ori-cui prin epistoală, pe lângă trimiterea timbrului (marcă postală) de 10 bani.

Tot-odată stau la dispoziție și a da mai pe larg ori-ce informațiuni ori-cui de pe teritoriul țerii noastre, sau la dorință și în persoană merg la fața locului.

Agentura întreprinderii de credit hipotecar pe lângă eliberarea pământului de sarcini.

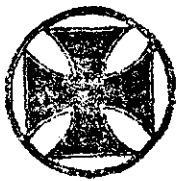
FUXA ISTVÁN,

Arad, Közép-utca 17/a.

734 6—

Cruce dublă electro-magnetică vindecă și inviorază sub garanție

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, tuituri de ureche, bătăie de inimă, sgârșiri de inimă, asma, auz ul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mână și picioare, reuma podagră ischias, udului în pat, infuzina, în somnia epilepsia circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Inșurirea acestui aparat este că vindecă nu numai din timp în timp ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aștitoare, eară pe de alta parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

lată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Inșurirea acestui aparat este că vindecă nu numai din timp în timp ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aștitoare, eară pe de alta parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurdării că acest aparat vindecă boale vechi de 15 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse în toate părțile lumii cari prețuiesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“ deoarece „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat.

Deja ieftinătatea crucii mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi.

624 — 68

Prețul aparatului mare e fl. 3, sau Cor. 6. — folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e fl. 2, sau Cor. 4. — folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și străinătate e:

Albert Müller, Budapesta, V., str. Vadász 42. K. colțul str. Kálmán.

Principiul meu e: circulație mare cu prețuri ieftine și solide.

Pânză și rufe (albituri):

Pânză de Rumburg (54 rife), 1 val	48.00—95.00	coroane.
„ Creas și de Irlanda,, 1 val	9.50—22.00	„
„ 8/4 cearșuri de desubt, 1 metru	1.30— 2.20	„
„ 10/4 de cearș. pentru plopoane, 1 metru	1.60— 2.80	„
„ Ștergare, 1 metru	—55—90	„
Ștergare, 1 duzină	7.00—12.00	„
Garnitură de masă, pentru 6 persoane	8.50—22.00	„
Li (câmeși) femeșci de șifon, pânză și batist	1.35—12.00	„
Corsete femeșci de șifon (bluse de dormit)	2.00—12.00	„
Fuste de desubt și pantalonii	2.00— 9.00	„
Garnitură de pat de șifon ori pânză	16.00—85.00	„
Cearșafuri de desubt, 1 bucată	2.30— 3.60	„
Ciorapi facuți de robii, negri și colorați, 3 perechi	2.00	„
Năfrămuțe ajour chindisite	4.00	„

Mare asortiment de dantele și broderii.

La comanda de trousseuri pentru mirese 200—2000 coroane.

Deposit de mătăsuri an gros și fine, creton de lână, haine zefir și barchet, din cari la moment se trimit și mostre.

Tapete, perdele și garnituri de pat an gros, plapome, matrațuri se fac după măsură.

Ciorapii mai sunt recunoscuți ca cele mai bune lucrări, sevrșite de robii și despre aceștia servesc imediat prețuri curente. Cununi și giulgiu pentru mirese am în deposit după moda cea mai nouă.

Comande în preț de peste 10 coroane se trimit cu posta francat.

HOFFMANN SÁNDOR

la „Rândunică“

Arad, edificiul Teatrului.

Mostre se trimit franco.

597 — 48

Telefon pentru oraș și comitat, Nr. 10.

Sanatoriu și institut de cură cu apă rece

— învilitat de Inaltul minister de interne prin ordinațiunea Nr. 81.945/1901. —

În toată Ungaria-sudică singurul institut de cură autorizat, care iarna vara stă deschis pentru public și primește la cură bolnavii cu locuința în institut și externiști. Bolnavii pot ave la dispoziție sfatul ori-și-cărui medic.

Mijloace de lecuire:

Baie cu lumina electrică: pentru vindecarea reumei, podagrei, îngrășării, și înveninării prin metaluri. Aceste băi pot fi folosite și de cei bolnavi de inimă, 15 bilete 15 fl.

Baie de cură cu apa rece: pentru sănătoși întărire, și vindecă boale de intestine (mațe), insomnia, durerile de cap etc. 15 bilete 6 fl. Abonament lunar 10 fl.

Baie de acid-carbon: pentru vindecarea boalei de inimă, boalelor femeșci și lecuirea slăbirei pricinuită de nervositate. 15 bilete 18 florini.

Baie manre: pentru vindecarea boalelor femeșci, reumei, nevrolgiei, înțepării mușchilor etc. 15 bilete 16 fl.

Baie cu apa rece electrică: Vindecă nervositatea, dureri de nervi, slăbire 15 florini.

Inhalatii: soole sau cu extract de brad. După modelul celor din Reichenhall și Gleichenberg, — în contra boalelor de plămâni și de gât. 15 bilete 9 fl.

Gimnastica-svedeză: pentru vindecarea strâmbărilor de spinare, înțepării mușchilor; pentru lecuirea slăbirei la copii anemici. Taxă lunară de la 10 fl. în sus, după gravitatea casului de boală.

Massage: pentru vindecarea boalelor de nervi, a anemiei, a îngrășării peste măsură și a slăbirei generale. 15 massage 6 fl.

Massage electrice: pentru vindecarea nervosității, a durerilor de nervi și pentru ușurarea mistuirii. 15 bilete 12 fl.

Electrisare galvanică și cu curent faradic: Bolnavii interniști pot ave la dispoziție sfatul ori-și-cărui medic. — O odaie (cu încălzit, luminat și serviciu) și proviziunea sau întreținerea: 85 fl. pe lună.

Medicul conducător:

Dr HECHT,

Arad, Strada Zrinyi (fostă Sziget) Nr. 3 (intrare în stradă vis-à-vis de Teatru, între prăvăliile Maresch și Szabó). Telefon 270.

541 — 56